Didar 1

April 1992

Di vê hejmarê de

Civakî
-Ême çî dexwazîn
-Em çi dixwazin
-Lawan le nêwan dû rêyan da
-Di nav du rêyan de rewşa ciwanan
-Newey nwê
-Nevîyên Nû
-Çend statistik ji civata Swêdê

Hunerî-Edebî-Dîrokî
-Çend helbest: **Ako N.**- **O. Rad** - **Şilêr H.** - **Ferhad C.**
-Kurteçîrokêk: **Serdarî Sedîq**
-Bîrewerîyekanî Behar
-Serdema Îslamê û Kurd
-Serdemî Îslam û Kurd
-Ji bajarên Kurdistanê: Amed- **F. Yıldız**
-Li ser rojnama Kurdistan- **F. Baran**

Çalakî
- çalakî ji: Linköping
-Serkewtinêk bo lawan- **Dîdar**
-Serkevtinek bo Ciwanan- **Dîdar**

Ji Keçên Kurd
-Kîjî Kurd- **Ş. A. Heyderî**
-Ême natiwanîn û nabê wa bîn!!- **Kwêstan**
-Me xweşî divêt, me jîyan divêt- **Kwêstan**

DÎDAR
Kovara Yekîtîya Ciwanên Kurd Li Swêd

Berpirsiyarê Kovarê:
Şemal

Dîdar kovara ciwanên Kurd e, salê 6 hejmar derdikeve.

Dîdar ji bo hemû xort û ciwanan cihek e ku bikaribin bîr û rayên xwe tê de belav bikin.
Berhemên xwe: gotar, çîrok, name, tecrube, û bîranînên xwe karîkatur, rism û tabloyên xwe, pirs û pirsgirêkên xwe, nûçeyên çalakîyên xwe û hwd bo me binêrin.
Hemû endamên Yekîtîya Ciwanên Kurd mafê wî/wê heye ku bibe peyamber (muxabîr), nivîskar û hevkarê **Dîdar**'ê. Her çî kesên ku dixwazin hevkarîyê bi me re bikin, bila ji kerema xwe re pêwendîyê bi me re deynin.

Navnîşana Kovarê:

Dîdar
KurdîskaUngdomsförbund
BOX 49090
100 28 Stockholm
Sweden

EM ÇI DIXWAZIN ?

Ciwan bi tevayî li her derekê bin, hinek tiştên taybetî yên wan hene ku wan weke kategorîyek ji kesên din cihê dike. Her çend ku ciwan jî weke endamên din ên civakê xwedî vatinî û mafên wek hev in, lê dîsan jî weke kategorî yek xwast û vîyan û hêvî û xewn û xeyalên wan jî hene û her weha ji alî psîkolojî ve karektera wan ya taybetî heye. Loma pêwîstîya wan pitir bi balkişandinê heye.

Lê gelo ji bo me, ciwanên Kurd ên derbider û penaber heta niha di vî warî de kareke weha hatîye kirin ku em bêjin ev karê ha hatîye kirin? Eger em dev ji vê çendê jî berdin, gelo me bi xwe wek ciwanên Kurd li Swêdê karek weha kirîye, yan hewlek weha daye ku em bi xwe bikaribin bi alîkarîya hev zimanekî hevpişk ji xwe re peyde bikin.

Xuya ye ku ji vir û ji wir hewl hatîye dayîn û kar jî hatîye kirin, lê di wê sewîya pêwîst de nebûye û nekarîye bibe peywendîyeke xurt di navbera me de. Piştî ku em bi hinek ciwanan re peyivîn, em gihiştin wê encamê ku dibe ku kovarek bikaribe vê wezîfê bigire ser milê xwe. Lê çima kovar?

Ji ber ku kovarek weha be ku bi serkeve, dikare bibe:

-Zimanê fêmkirinê û danustendinê di navbera ciwanan de.

-Eyneyek ku hemû daxwaz, vîyan, hêvî, problem û serbûrên ciwanan tê de xuya bin.

-Bingehek ji bo xurtkirina têkilîyên ciwanên Kurd li Swêdê û ji derveyî Swêdê.

-Xwendingehek ji bo pêşxistina sewîya îlm û zanista ciwanan di warên cihê cihê de.

-Bingehek ji bo dîtin û naskirina heval û hogirên nû û agahdarkirina hevdû li ser serbûr û problem û bîr û dîtinên hev.

-Bingehek ji bo amadekirin û bikaranîn û pêşdebirina îmkanên ciwanan.

-Bingehek ji bo agahdarî û înformasyona li ser çalakîyên ciwanan û di warên din ên cihê cihê de.

-Bi kurtî kovar dikare pir qezenc bigihîne me ciwanên Kurd. Ji ber wê yekê me biryar girt ku em vê kovarê biweşînin û têxin ber destê we. Lê divê her ji nuha ve em wê rastîyê bibêjin ku îmkanên me Y. C. K. îmkan û şîyanên me tevan e. Eger hûn hemû alîkarîyê nekin, wê wextê kovara me tevan wê nikaribe vatinîya xwe wek pêwîst bi cih bîne û bi vî awayî jî wê hêvîyên me bi cih neyên.

Dîdar tenê wê çaxê dibe hengaveke pîroz, çaxê ku berhem û serbûrên we tê de cih bigire û dîtin û şirovekirinên we tê de xuya bin. Ji ber wê yekê divê hun nivîs û name, tecrubên baş û xerabên xwe û derdê dilê xwe û hest û bîrên xwe û pêşniyar û rexneyên xwe di çarçewa mebestên ku li jor hatine xuya kirin ji me re bişînin.

www.arsivakurdi.org

DI NAV DU RÊYAN DE
REWŞA CIWANAN

Ciwanekî Kurd gava ku tê welatekî Ewrûpayê, di gava pêşî de welê hîs dike ku ew cîhana ku ew tê de jîyabû gelek cihê ye ji vê cîhana nû ya ku wê wextekî nedîyar tê de bijî. Eger civat bîr li rewşa wan neke, piştî demekê ew hîs û hestên ku demekê li welat pê re hebûn, an jî li vî welatê nû ji dê û bavê xwe girtibû, dikarin winda bibin. Ji xwe wê wextê ew bi xwe jî winda dibin, dihelin diçin.

Ji ber wê yekê divê em li ser ciwanan bi başî bisekinin. Divê em ciwanan li gor temen, rewş û welatê ku lê dimînin tehlîl bikin û tedbîran bigrin. Yanê divê em nehêlin ku ciwanên me di nav vê civata xerîbîyê de têkevin rewşeke xerab an jî bihelin û winda bibin. Lê gava ku em vê yekê dikin divê em zorê jî nedin wan. Divê em derdê wan bizanibin û li gor wê çaeyan bibînin. Divê em bi rê û metodên çewt neçin ser wan, wê wextê dikare xerabtir jî bibe. Çimkî li van welatên xerîbîyê ciwan wek di gelîyekî kûr de bin û wê çawa ji vî gelîyê kûr derkevin, divê mirov wilo lê binêre. Yan na bi xeta û metodên çewt, ciwanên me dikarin her di wî gelîyê kûr de bimînin û nikaribin derkevin.

Tiştekî din, çi ciwan dibe, çi navsere dibe, divê em ferqa di nabêna ciwanekî û dê û bavekî de jî bizanibin. Çimkî carna ferqekî gelek mezin di nabêna bavekî ku hemû hîs û kultur û adet û toreyên xwe li welat girtibe û kurekî an jî keçeke ku li vî welatî mezin bûbe de heye. Bav her tim bi hesreta wan roj û salên xwe yên li welêt dişewite, bîra heval û hogir û kuçe û qahwe û cî û warên ku ew lê mezin bûye dike. Lê gelo ji bo kur an keçeke ku li vî welatê xerîbîyê mezin bûbe jî eynî ye? Bê guman na! Çimkî

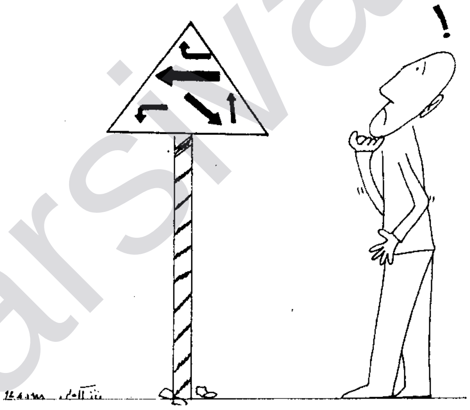

ew ciwan jî ji xwe re li gor şert û şirûtên vî welatî, vê civatê plan û programa dahatûya xwe çêdike.

Bav dikare her tim bi welat û rojên xwe yên li welat bişewite û ne neheqe jî, û kur an keç jî heqê wê yê herî tebiî ye ku ji xwe re li gor şertên vî welatê xerîbîyê bijî û li gor wê plana jîyana xwe dayne. Divê ku mirov vê rastîyê qebûl bike. Lê li vir rastîyek heye ku divê mirov wê ji bîr neke ku ew jî divê mirov Kurdîtîya xwe û welatê xwe tu carî ji bîr neke, her wext li gor şertan berpirsîyarî û wezîfên ji bo welatê xwe bi cîh bîne.

Çawa ku dê û bav divê rewşa me bizanibin û li gor wê me tehlîl bikin her weha divê ku em ciwanên Kurd jî rewşa dê û bavê xwe baş bizanibin û li gor wê wan fam bikin.

Yanê her civatek kultur, edeb, rabûn û rûniştin û hîn gelek adetên wan hene. Xirabî û başîyên her civatê hene. Divê em başîyên van herdû civatan bigrin daku çi wek însanekî li Swêdê an jî wek însanekî Kurd bikaribin van başîyan di civatê de bikar bînin.

Rast e, mumkun e carna hin asteng derkevin pêş me, yan jî ciwan û dê û bav ji hev fam nekin, lê divê ku em hewl bidin. Yanî îro wek nimûne em nikarin ji dayik an bavê xwe re bibêjin ku bila biçin fêrî "org"ê bibin, an jî karê "şano" û "sînemayê" bikin. Çimkî di rewşa wan a îroyîn de mumkune ji bo hinekan ecêb bê û mumkun e ne neheq bin jî. Lê divê dayik û bav jî ji derdê ciwanan fam bikin û tê bigihên ku ev ne tiştê ecêb in.

Kesên ciwan li gor xwe xem û xeyal û xewnên wan hene û li gor wê ji xwe re di heşê xwe de plan û programeke jîyanê çêdike.

NEVÎYÊN NÛ

Kesekî ji gelekî bindest gava ku ji welatê xwe direve û tê li ciyekî xerîb xwe digre, ji alîyekî hîssên xerîbîyê dikşîne, li alîyekî jî kultur û adetên nû yên xerîbîyê dilê wî birîndar dike. Her ji wê roja yekem hesreta welat bêtir bi bîr tîne.

Dûrketina ji welêt ji alî de tesîrê li mirovan dike. Rast e gava ku mirov bide hember hev, mumkun e ji alî jîyanê ve welatekî wek Swêd ji welatê me Kurdistanê baştir be. Lê bi min ya ku girîng e hîs û daxwazên dilê mirovî ye. Çimkî her çendî maddîyata mirovî hebe jî, wexta ku di mirovî de hesret, hîs, êş û azarên welat û milletê xwe nemîne, mirov tu car ne bextewer û şad e. Çimkî hin kes welê difikirin ku bes maddîyat (pere û hwd.) bextewerî û şadîyê tîne yên mayî pêwîst nînin. Lê gelo bi rastî weha ye? Eger bawerîya me bi xoşewîstî û evîndarîyê nebe, mumkun e em weha xelet bifikirin û rêya xwe ya rast winda bikin.

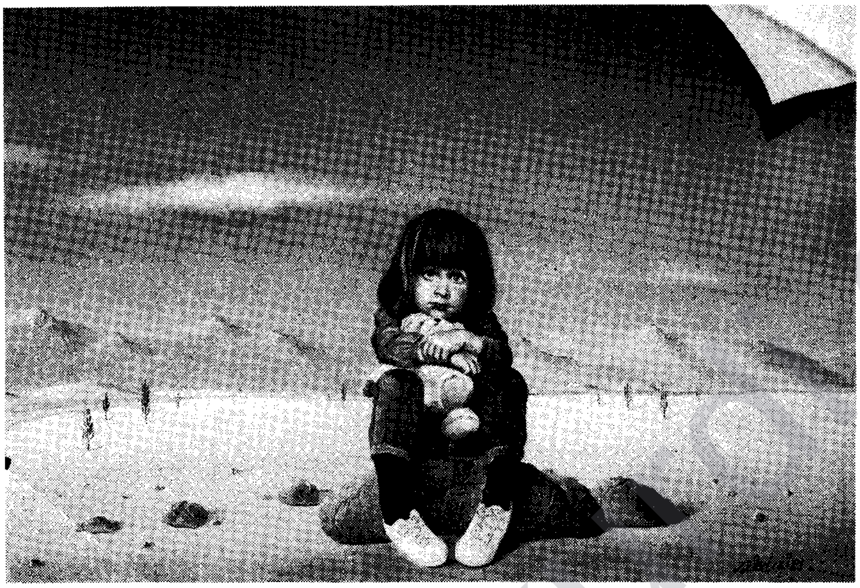

Eve jî rastîyeke ku hinek ji penaber û muhaciran ku ax û welatê xwe bi cih hîştine û hatine xerîbîyê, piştî demekê niştiman û gelê xwe ji bîr ve dikin û hîç pêwendîyek wan bi millet û welat re namîne.

Bo me Kurdan ku welatê me îro di bin potînên dagirkeran de ye û ji çar alîyan de êrişî me dikin, mesele cihê ye. Hem jî gelek cihê ye gava ku mirov bide hember wan milletên ku xwedî dewlet in.

Divê em bi çavekî real (rast) li Kurdistanê binêrin û dema xwe ya berê û nuha bidin hember hev û li gor wê ji xwe plan û programa dahatûya (musteqbel) xwe bikin.

Eşkere ye ji bo millet û welat, ew erk û wezîfeyên ku li ser millê me ye divê em ji bîr nekin û xwe wek yek ji berpirsîyarên wan wezîfeyan bizanibin. Divê em hêz û karîna xwe bigihînin hev, yek bin daku bi hêztir bin û bikaribin dengê xwe bilindtir bikin.

Bi taybetî xort û keçên me yên ciwan, yanî nevîyên nû divê zîrek û çalaktir bin daku bikaribin ji nuha de xwe ji bo avakirina koşka me ya dahatûyê amade bikin

'O. Rad

BÎREWERÎYEKANÎ BEHAR

Le naw gelekeman da werzî behar taybetmendîyêkî gelê layen degeyênê. Behar serbarî ewey wek werzêk kotayîye serma w sextî werzêk dênê, le hemû layekewe derfet be mirov debexşê bo ewey bikewête dinyay bîrkirdinewe w karkirdin. Werzêkî şadî w xoşî sirûşt le giyanî mirov da xoşewîst e.
Em werze le lay êmey Kurd pirre le cejn û yad û rûdawî mêjûyî w karesatî diltezên. Her yeke lew yad û rûdawane manakanî reg û rîşeyan le hest û hoşî mirovî Kurd dakutawe.

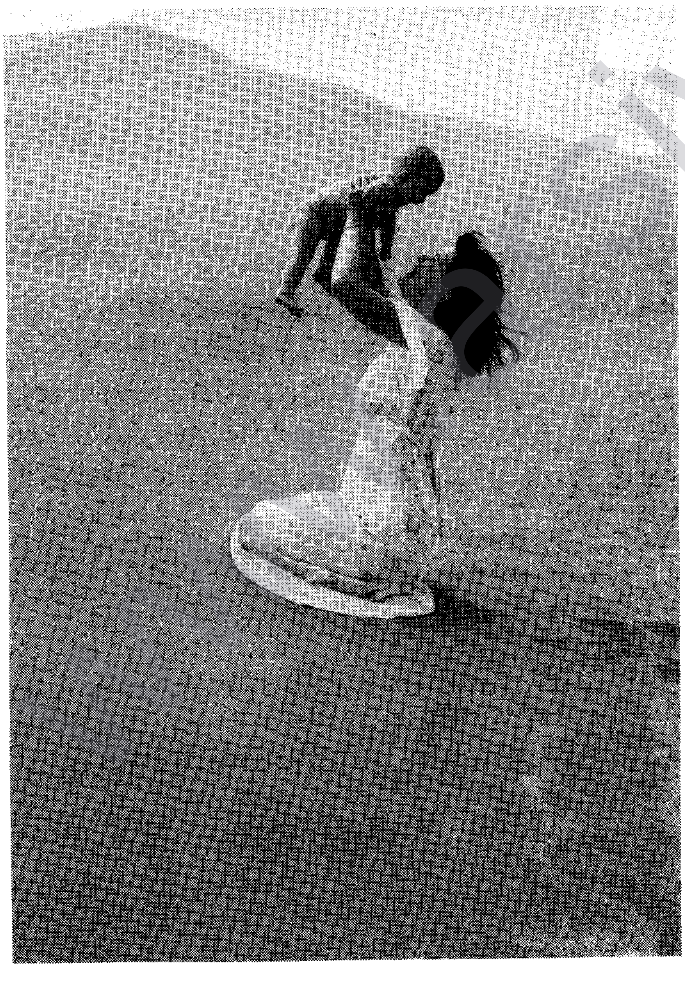

Hawkat le seretay behar yadêkî şîrîn dekeynewe, ke hawbeş e le gel hemû ademîzadekanî dinya. Ewîş yadî **8'î Mars**, **Rojî Jinanî Dinya** ye. Lem roje da jinan emeyan sepand ke wek mirov rojêkî taybetîyan hebê. Ta seretay sedey bîstem hîç yasayekîş danî be yeksanî jin û piyaw danedena. Le dway Şerî Cîhanî Duwem le salî **1948** da bo yekem car Wilate Yekgirtûyekan be resmî mafî yeksanî afretîyan legel pîyaw da rageyand.

Yekêtî Lawanî Kurd-Swêd bew boneyewe le dilewe pîrozbayî le hemû afretanî dinya w dayikan û xuşkan û hawseranî gelekeman dekat. Ke lem qonaxe da afretî Kurd wek mirov ber ew rûy sextirîn erk û kost debêtewe. Her weha katê yadî ew roje dekeynewe, ême be dilsozîyewe delêyn afretanî Kurd le fîdakarî da cêy rêz û nirxandinêkî taybet în.

Her weha **18'y Mars** yekêke le roje mixabinekan ke xelkî Kurd le mêjûwe tazekey da yadî dekatewa. Le 18'y Mars da gelî Kurd yadî **Helebcey** şehîd, şarêkî xapûrkraw û jehrbaran û 5000 şehîd dekatewe, ke rijîmêkî dîktator û celladêkî mirovkuj riq û kînî namirovaneyan be ser em şare da emcam da.

Em sal ke gelî Kurd yadî em şare kost kewtûwe dekatewe ke twanî be hezaran şehîdî tir cilewî glawî em rijîme faşîst û em cellade, le der xakekey nehêlî w toley şarî **Helebce**şyan lê bikenewe.

Gelî Kurd katê em yade diltezîne dekatewe, carêkî tirîş be xwên û qurbanî xoy dû patey dekatewe ke **Seddamî** cellad û rijîmedîktator û dirindekey deyan carîş detwanê bişkênê.

Le gel destpêkirdinî behar da gelî Kurd le tewawî Kurdistan yadî cêjnêkî netewayetî pîroz dekatewe ke cejnî **Newroz** e. Salî taze legel werzî baran û razanawey srûşt be gul û gulzar dest pê deka. Ew cejne serbarî xoşî w şadî, her weha hêmayek e bo raperîn û begijhatinewey zulm û zordarî. Gelî Kurd be kesayetîyekî wek **Kawey Asinger** ke twanî kelley **Ejdehakî** zordar bipirjênê, eweş bû be hêz û ezmûnêk ke hemû salê lem roje da be dirêjayî mêjû le rûy cellade yek le dway yekekanî Kurdistan rabê û text û tacîyan têkbişkênê. Em salîş salêk be ser Newrozî par da têperrî ke lem yade da gelî Kurd pêge w baregay rijîmî Ejdehakêkî wek Seddamîyan kirde sûtemenî agirî Newrozî pîroz.

Le yadî **Newroz** da çepke nêrgizî ber binar û rewe şaxekanî dîyarî gelekeman, bew umêdey le Newrozî dahatû da serkewtinî gelekeman le qonaxêkî pir le azarî da hengaw binê.

www.arsivakurd.org

KIÇÎ KURD

Le gel peydabûnî mirov û dabeşbûnîyan le naw komelga w netewe ciyawazekan da, mirov kewtote kar û xo sepandin û xo nasînî xoy û kesayetîyekey. Şan be şanî piyaw, afretîş endamêkî yeksanî komel bûwe. Le zoranbazî w kar û kirdewekan da dwa nekewtûwe. Afretî Kurdîş le komelgay Kurd da endamêkî karîger bûwe w le jîyanî komel da karîgerîyekî berçawî hebûwe w le mêjû da şwênî taybetî hebûwe. Belam mixab in ta emroş afretî Kurd le ber çendan hokar, derfetî nebûwe wekû afretanî tirî dinya bîr û ra û mafekanî be dest bênê w be çawî yeksanî seyrî bikrê.

Afretî Kurd le ber hendê ho w bar û doxî taybetî gelî Kurd, le serdemî êsta da hendê kar û erkî taybetî heye ke emro le hemû afretanî dinya wêney nîye, ewîş ewe ye ke le zor kar û kirdewe da le cîhanî piyaw erkî here giranî guzeranî w jiyanî kewtote ser şan. Ber ew rûy bar û doxêkî botewe ke bo afret yekcar sext e heta le rûy bîyolojîyewe. Bo nimûne afretî Kurd bo maweyekî yekcar dirêj erkî bexêw kirdinî mindalekanî w berêwebirdinî hemû pêdawîstîyekanî jîyanî be tenya kewtote ser şan. Çunke xaw û xêzanekey çi le ber pêşmergayetî, dûrxistinewe, zîndankirdin û nehewanewey naçar bûwe le mal nebê w jîyanî asayî nebînê. Eme w çendan hoyî tir afretî Kurdî le rewt û erkekanî xoy dûr xistotewe w lêy negerrawe be sruştî wekû afretanî dinya bigate amanc û bo mebestekanî kar bikat. Emane hemûyan barî derûnî afretî Kurdiyan naasayî kirduwe.

Afretî Kurd le xebatî sextî netewekey da beşdar e. Şan be şanî pêşmerge çek le şan e w be gij zordaranî dêtewe w kesayetî xoy le girantirîn kar da desepênê. Belam be daxewe her be kem seyrî dekrê w wekû piyaw basî kesayetî nakirêt.

Bo ye erkî ser şanî êmey afret e ke dengî xoman berz keynewe w çaweriwanî ewe nebîn ke piyawan le ciyatî ême daway ew amanc û mafaney ke ême hemane, bika. Çunke her êmeyin detwanin mafekanman bistênin û xoman bisepênin.

Emro kiçî Kurd le henderan da le zorbey kiçanî dîkey kemzantir e w neytiwanîyewe bigate astî kiçanî dinyay pêşkewtû, tenanet le rûy hels û kewt û agayî komelayetîyewe.

Ême le henderan debînîn le hemû biwarêk da kuran kesayetî xoyan sepandûwe w be azadî kar deken. Êmey kiçîş debê le têgeyiştênêkî agayî w zanînewe, xoman bigeynîne astî kuran û mafekay xoman bisepênin. Ke emeş komelî dab û nerît û yasay nabecê raykirdûwe çendan sal e ême le xwar kuran bîn. Hendê lem dab û nerîtane mirovane nîn û emro peyrew kirdinyan û razî bûn manay diwakewtin û nezanî degeynêt.

Erkî êmey afrete wekû afretî Kurd xoman binasênîn û le twanay xomanewe xizmetî kultur û mêjûy gele bindestekeman bikeyn. Çunke huşyarî hels û kewtman û reftarman le naw gelanî dinya da, be taybetî le Ewrûpa ewe degeyenê ke afretî Kurdîş dabiraw nîye le rewtî şaristanîy da.

Ême kiçanî lawî şarî Sundsval umêdî azadî w pêşkewtinî be rastî bo hemû xuşkanî Kurd dexwazîn.

Ş. A. Heyderî
Sundsval

ME XWEŞÎ DIVÊT !

ME JÎYAN DIVÊT !

Behra pitir keçên Kurdan li Swêdê astengên wan yêt mezin hene. Êk ji wana, me kes nîne di malê da wek heval yan mirov bikarît digel me biaxivît. Ez gelek baş dibînim ku mirov bikaribe digel hinde kesên wekî xwe biaxivît, bîr û bawerên mirovî wekî hev bin. Em hemî keçên Kurdan dizanin ka dê pêşeroja me çawa çêbit. Çinku em dayikên xwe, xuşkên ji xwe meztir dibînin ku jîyana wan çawa ye û me her guh lê dibît ku hemî dibêjin ku emê jî wekî wan bin. Wexta ku em zanibin ku emê jî wekî wan bin, mêr bikeyn, û dê zarûk bo me çêbin û dê berpisîyarîya malekê bi rê ve bibeyn, bo me gelek ne xweş e em vî tiştî husa tê bigehîn. Ji ber ku ne her ev tişte ye me divêt. Eve jî girîngî ye di jîyana mirovî da, belê mirov hinde tiştê dî jî divên, me vîyan divêt, me xweşî divêt.

Me divêt em bi xwe jîyana xwe çêkeyn ka me çawa divêt. Ez dibêjim ev tişte tesîrê li pêşeroja me diket.

Ev deverê em tê da dijîn ne wekî wî deverê ku dê û babên me tê de jîyan. Dever pêş dikevin, jîyan jî têtê guhartin, wek berê namînit. Em neşêyn bibêjin ku ew tiştên berî sih-çil salan dibû nuke jî wesa bit, gelek bi zahmet e, nakevit ber êk.

Me divêt em behsê van tiştên di dilê xwe da bo hinekan bibêjin, belê li malê yarîya bi mirovî diken û dibêjin piştî ku hun hatine Swêdê hun hizrên husa diken. Lê, ne wesa ye, me ev hizra li mal jî dikirin, belê her kes nebû mirov bo behs biket. Dê hemî dimînit dilê mirovî da heta em hindek keçên wekî xwe dibînin û dê bi hev re rûnîn û dê her behsê pêşeroja xwe dikeyn, em nagehîn behsê tiştekê dî bikeyn ji wê zêdetir. Her dê bo êk û du bibêjin, belê jê pêve nahêt.

* * *

Bo keçên Kurd li welatekî Ewrûpî zehmet e, ji ber ku em keçên Kurd ne di serbest în. Em nikarîn wekî hemî keçên cîhanê bîn. Her tiştê em bikeyn divêt berê em hizir bikeyn ku em Kurd în û kanê ev tişte li def Kurda baş e yan na. Mirov nikarît hemî gava rûnîte xwarê û hizrêt xwe biket bo hemî tişta û pirsyara mala xwe biket kanê dîtinên wan çi ne. Dê û babên mirovî wekî mirovî hizir naken, ew wekî xwe, wextê biçîk bûn hizir diken.

Çu cara em keçên Kurd wekî me divêt em digel dê û babên xwe pêk nahên. Eger em pirsyara wan bikeyn ku bo çi birayên me dikarin hemî tiştî bi keyfa xwe biken û em ne. Dê bêjin ew kurik in, ew ne wekî hewe ne. Ez nazanim kanê çi ferq e nabeyna kurikan û keçikan?

Li gor wan divêt keçik her li malê bin û rûmetî bo hemû kesan bigirin. Em nekarîn her wesa bîn. Divêt ev wexte bêt guhartin. Divêt em piçek serbest bîn. Ev zemane ne wekî zemanên berî nuke ye. Mirov divêt pêşkevît. Baş e, me qebûl e ku di wextê xwe de daykin me ne serbest bûn. Belê bila wesa nemînit, em hemî bi hev ra hewl bideyn ku rewş wekî berê nemînit, bêt guhartin.

Kwêstan

VÄRLDENS FOLK VILL HA FRED

LI SER YEKEMÎN ROJNAMA KURDÎ

" KURDISTAN "

F. Baran

Rojnama yekemîn; **Kurdistan**, ji alî nivîskarê hêja **M. Emîn Bozarslan** ve piştî xebateke dûr û dirêj li gel wergera wan a latînî û orîjînalên wan, ji nû ve wek du cîld hat çapkirin.

Tarîxa Rojnama Kurdistan

Rojnama Kurdistan cara pêşî li Misirê li bajarê Qahîrê di 22 Nîsana 1898'an de ji alî **Mîqdat Mîdhet Bedirxan** ve li çapxana **El-Hîlal** hatîye derxistin. Piştî weşandina rojnamê, dewleta Osmanî nexwestîyê ev rojname were weşandin, ji ber wê jî bi dek û dolaban nehiştîye ev rojname li Qahîrê were çapkirin, Misir wê wextê wek eyaleteke Osmanîyan bû. Rojnama Kurdistan jî wê demê li Qahîrê tenê 5 hejmar derketîye.

Piştî **Miqdat Mîdhet Bedirxan** tê Îstenbolê, îcar birayê wî **Abdurrehman Bedirxan** ji hejmara şeşan pê de dest pê dike rojnama Kurdistan derdixe.

Rojnama Kurdistan li ser hev 31 hejmar derketiye. Hejmarên 1-5 li Qahîreyê, 6-19 li Cenevreyê, 20-23 li Qahîreyê, 24 li Londrayê, 25-29 li Folkstone'yê(Ingiltere), 30-31 li Cenevreyê hatine çap kirin.

Naveroka Rojnama Kurdistan

Li gor şertên wê çaxê naverokek wê ya dewlemend heye. Tê de destana Mem û Zîn, tarîx û edebîyata Kurdî, tarîxa Mîrê Botan, û gelek nivîsên din ên ji bo şîyarkirina milletê Kurd hene.

Di rojnama Kurdistan de ruhê netewî û serxwebûnê li gor şertên di nav sînorên Osmanîyan de hatîye tehlîl kirin. Mesela M. Emîn Bozarslan li ser vê yekê weha nivîsîye: " Tiştê herî berbiçav di rojnamê da netewemendî û welatparêzî ne ji bo serxwebûna Kurdistan bû....Amanc ew bû ku netewa Kurd di nav sînorên Dewleta Osmanî daa mafê azadîya xwe bigre û li ser xaka xwe bijî." Lê li gel van dîtinên negatîv jî hêjatîaya rojnamê tiştekî winda nake. Lewre rojnama Kurdistan di dîroka gelê Kurd de cihekî giring digre û ji bo dîroka me wekî belgeyeke hêja û giranbuha ye.

Zimanê Rojnama Kurdistan

Rojname di destpêkê de tenê bi Kurdî (Kurmancî û carna bi Soranî) derketîye, lê piştî hejmara 4. hin nivîsên Tirkî û çend nameyê bi Erebî jî tê de hatine weşandin.

Kurdîya wê ne pirr paqij e. Li ser vê yekê M. Emîn Bozarslan weha dibêje: "Kurdistan bi Kurmancîyeke paqij nehatîye nivîsandin, di nivîsên Kurmancî de gelek peyvên Erebî û Farisî hatine bi kar anînê." Lê M. Emîn Bozarslan sedemên wê jî dide diyar kirin ku wê demê di nav hemû ronakbîran de peyvên Erebî û Farisî bikaranîn wek mode adetek bû.

Çaxa ku mirov dema rojnama Kurdistanê tîne ber çavên xwe, li gor wê demê ji bo şîyarkirina milletê Kurd karekî pir hêjabûye. Çimkî welatê me wê çaxê di nava Împeratorîyeta Osmanî û Farisan de hatibû perçekirin. Van dewletan tu car nedihîştin ku Kurd bigihîjin heq û huqûqên xwe yên netewî. Her wext serîhildan an şîyarîyeke netewî ya Kurdan bi xwîn û kuştinan pelçiqandine. Rojnama Kurdistan jî li gor wê demê di li gor şertên xwe ji bo azadîya milletê Kurd li hember dijmin şer kirîye.

Gotina dawî...

Hevalên hêja, îro em wek Yekîtîya Ciwanên Kurd Li Swêdê, dixwazin kovarekê derxin. Ji ber wê yekê min xwest derheqê yekemîn rojnama Kurdî "Kurdistan"ê de binivîsim. Çimkî ew di tarîxa rojnamegerîya me de destpêkek bû. Her çendî piştî wê jî Kurd nesekinîn, bi sedan kovar û rojname derxistin û hê jî derdixin. Lê Kurdistan ji ber ku destpêka rojnamegerîya me ye, daxwaza min ji hemû ciwanên me ew e ku bikaribin rojnama Kurdistan bixwînin û bibînin ku di destpêka rojnamegerîya Kurdî de bavû kalên me çi gotine, fikrên wan çi bûne.

Ez di dawîya nivîsa xwe de careke din sipasî M. Emîn Bozarslan dikim ku kareke weha kirîye, hêvîdar im hê gelek karên weha bike, gelek tiştên me yên di tarîyê de mane derxe ronahîyê.

www.arsivakurdi.org

SERKEVTINEK BO YEKÎTÎYA CIWANÊN KURD LI SWÊDÊ

SERKEVTINEK BO CIWANAN!

Di 22-23'yê meha Sibatê de li Stokholmê Kongreya 12. a Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê pêkhat. Ji 40 komeleyên endam 115 nûner beşdarî kongrê bûn. Lê çi heyf ku di nav wan 115 nûneran de nûnerekî Yekîtîya Ciwanên Kurd tunebû. Gelo çima? Rêxistinek wek Yekîtîya Ciwanên Kurd ku îro nêzîkî 1500 endamên wê hene, çima di kongra Federasyonê de beşdar nebe, çima ciyê wê jî di kongrê de tunebe? Çi li gor mantiq û çi jî li gor destûrê divê çend nûnerên Yekîtîya Ciwanên Kurd jî di kongrê de beşdar ba. Lê nebû û ser de jî me rojekê hewl da ku di kongrê de li ser navê Yekîtîya Ciwanan berpirsê Yekîtîyê heval Şemal li ser pirs û problemên ciwanan biaxife, pêşî nehiştin. Paşê, piştî gelek munaqeşeyên dûr û dirêj ew heq dan heval Şemal.

Şemal di axaftina xwe de piştî ku hinek rexne li Federasyonê girt, paşê piçekî bi kurtî behsa rewşa ciwanên Kurd ên li Swêdê kir û got: " Em her wext behsa ciwanan dikin, li ser dahatuya wan diaxifin, lê bi vê bûyerê jî wekî ku hun jî dibînin em rê li ber wan digrin. Û em dixwazin li ser dahatû û hemû cûre kar û barên ciwanan de biryarê bidin. Ev bi min çewt e. Çimkî ciwan ji derdê ciwanan fam dike. Yanê gotina min15-16 salîyek û 40-50 salîyek nikarin ji derdê hev baş fam bikin. Mumkun e wek însan û wek Kurd tiştên wan ên hevpar hebin, lê wek jîyan û rewşa temenê wan ferqek mezin di nabêna bîr û bawer û daxwaz û awayê jîyana wan de heye..."

Di dawîya kongrê de li ser pêşniyara komela Örebro'yê biryarek hat girtin ku ew jî ev bû:

-Di hemû Komelyên ku endamê Federasyonê ne de divê ji bo Kongreya Federasyonê nûnerek ji ciwanan û yek jî ji jinan were hilbijartin.

Ev biryar ji bo me ciwanan û jinan serkeftinek bû ku em li vêderê hemûyan pîroz dikin.

Swêdîyek

Le Amar da

●-Di 1990'î da 1 298 042 Swêdî sefer kirine bo derveyî welat. Ji wan 1089 kes çûne Holandayê.

●-Her Swêdîyek salê 8 kartên Jul bo nasên xwe dişîne.

●-Ji % 4'ê xelkê Swêdê, her yekî karekî bêqanûnî kirîye.

●-Li Swêdê vasata zewacê ji bo jinan 27,6 sal e, bo mêran 30,2 sal e. Ji siseyan yekê van zewacan jî piştî çar salan têk diçin.

●-Di 1990'î da qezenca 21 kesên ku temenê wan ji 15 salî berjêrtir e, nîv milyon kron bûye.

●-Di 1990'î de li Swêdê vasata notên dîploma lîseyê 3,22 bûye (bo kuran 3,15 û bo kiçan 3,31)

●-Di 1990'î da 30791 Swêdîyan ehlîyet girtine. Ji wan 3127 kes jin bûne.

●-Ji % 39'ê jinên Swêdî û ji % 40'ê mêrên Swêdî zewicîne.

●-Di 1990'î de li Swêdê jinên ku ji mêrê xwe veqetîyane 23 kes emrê wan di bin 20 salan de bûye.

●-Li Swêdê di 1990'î de jinên ku zarok anîne; temenê ji % 3'yê wan di bin 20 salan de bûye.

●-Di 1990'î de 3974 Swêd'yan xwestine paşnavê xwe biguherin, ji wan 575 kesan xwestine navê xwe jî biguherin.

Amadekirin: **Sîyamend Xizirî**

Çavkanî: **Statistisk Årsbok 92/ Frihet. Nr. 1/2, 1992**

JI BAJARÊN KURDISTANÊ:

AMED

(Diyarbekir)

Fırat Yıldız

Navê Amedê ji ku hatîye?

Navê Amedê yê herî kevntir di kitabeyên Asûrîyan de têt dîtin. Di van kitabeyan de wek **"Amîd"** an jî **"Amed"** hatîye nivîsîn. Ev kitabeyên Asûrîyan jî 1300 berî Zayina Îsa hatine nivîsîn. Di kitabên Yûnanî ya Kevn û Latînî de jî wek **"Amîda/Amîdo"** derbas dibe. Piştî ku ket bindestê Ereban, navê wî guhartin kirin **Diyar-î Bekir**. Û di nava xelkê de jî bû Diyarbekir. Piştî ku Cumhurîyeta Tirkîyê hat ava kirin, di 1937'an de Kemal Ataturk navê Amedê guhert kir **Diyarbakır**.

Hin agahdarîyên giştî yên li ser Amedê:

Mezinîya erdê wê: 15 354 km2.

Nifûs: 1 Milyon (1990)

Çem: Dîcle, Çemê Embarê, Çemê Batmanê, Ava Qolxanê.

Çiyayê her bilind: Çiyayê Anduk (2 830 m.) ev çiya li hêla Pasûrê ye.

Belavbûna erd: ji % 37 çiya, % 30,6 berî, % 2 zozan, % 30,5 plato.

Li gor bikaranînê belavbûna erd: Erdên bi kêrhatî: % 95, daristan:% 32,5, çandinî: %41, hişînayî: %21,6.

Fabrîka: 28

Berên çandinîyê: nîsk, tahlik, qawinzebeş, tirî, behîv, tutûn û sebze.

Merkeza bajarê Amedê:

Amed yek ji girîngtirîn bajarên Kurdistanê ye. Bajarekî tarîxî ye. Ev yeka jî ji avahîyên wê yên tarîxî diyar dibe. Sûr (kela) wê ya ku 6 kîlometre ye, bi serê xwe şahesereke mezin e. Ji alî hebûnên sererd û binerd jî gelek dewlemend e. Zebeşên Amedê jî gelek mezin û bi ta'm in.

Qezayên Amedê:

Bismil: Li bakurê-rojhilata Amedê ye. 58 km. ji Amedê dûr e, du nahîye û 88 gundên wê hene.

Çêrmûk: Li başûrê-rojavayê Amedê ye, nahîyeyek û 65 gundên vê qezayê hene. Piranîya gundên wê di kendal û quntarên çiyan de hatine ava kirin. Ji Amedê 90 km. dûr e.

Çinar: Li başûrê Amedê ye, nahîyeyek û 51 gundên wê hene. 30 km ji Amedê dûr e.

Çungûş: Li bakurê-rojavayê Amedê ye. 35 gundên wê hene. 115 km ji Amedê dûr e.

Pîran: Li bakurê Amedê ye,35 gundên wê hene, 88 km ji Amedê dûr e.

Erxenî(Erqenîn): Li rojavayê Amedê ye, nanîyeyek û 70 gundên wê hene, 40 km ji Amedê dûr e.

Hênê:Li bakurê Amedê ye,38 gundên wê hene, 85 km ji Amedê dûr e.

Hezro:Li bakurê-rojhilatê Amedê ye. 22 gundên wê hene, 76 km ji Amedê dûr e.

Pasûr (Qulp): Li bakurê rojavayê Amedê ye, sê nahîye û 45 gundên wê hene. 135 km ji Amedê dûr e.

Licê: Li bakurê Amedê ye, nahîyeyek û 55 gundên wê hene,90 km ji Amedê dûr e.

Farqîn (Sîlwan): Li rojhilatê Amedê ye,

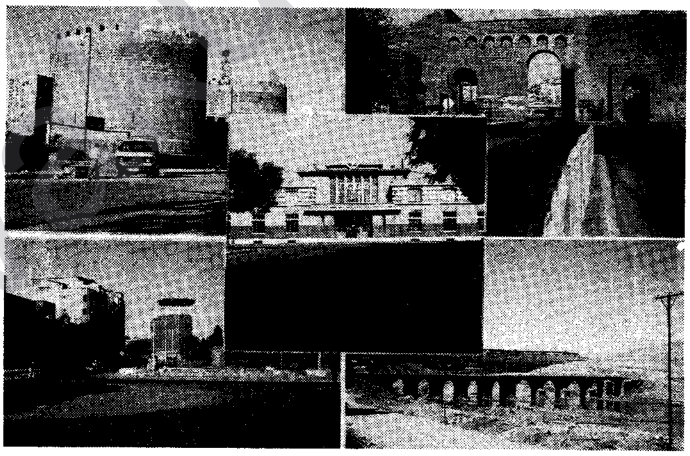

du nahîye û 65 gundên wê hene, 84 km ji Amedê dûr e.

Li Amedê gelek deşt jî hene, mesela ji wan hinek ev in: Deşta **Gewranê**, Deşta **Qerexanê**, Deşta **Amedê**, Deşta **Kîkan**, Deşta **Behremkê**, Deşta **Dîclê**.

Çemê Amedê yê herî mezin **Dîcle** ye ku di ber Amedê re diherike diçe heta Kurdistana Iraqê û di wir re jî diherike ser Xelîca Farisan.

Li herêma Amedê dewlemendîyê binerdî jî gelek in, wekî petrol, hesin, çînko, zirinç, gulle, manganez, fosfor û komir.

Bajarê Amedê di dîroka gelê Kurd de jî cihekî girîng digre. Gelek welatparêzên bi nav û deng ji Amedê derketine, mesela yek ji wan serokê serîhildana 1925'an **Şêx Seîdê Pîran** e.

Amed di nava Kurdên Bakur de wek paytextê Kurdistanê tê qebûl kirin.

www.arsivakurd.org

SERDEMA ÎSLAMÎ Û KURD

Ji berî Xiristîyanîyê heta derketina ola Îslamê qasî 600-700 salî dîroka Kurd terî ye, kes pê nizane. Li gor gumanan Kurd bi sîstema eşîrtî an jî bi komikên biçûk û teng jîyana xwe domandine.

Dema di herêmê de ola Îslamê belav û xurt bû, gelê Kurd xwest ola xwe ya kevn biparêze. Lê leşkerên Ereban êrîşên dijwar anîn ser Kurdistanê. Şerên gelekî dijwar di navbera Kurd û ordîyên Îslamê de çêbûn. Ordîyên Îslamê di dema Xelîfe **Omer** de **Musil, Ermenye, Mêrdîn, Dîyarbekir û Ruha**'yê dagîr kirin. Ordîyên Ereban heta **Meletîyê** jî hatin. Di navbera salên 639-644'ê Piştê Zayinê de ordîyên Ereban berbi Kurdistana Rojhelat û Îranê ve meşîyan. Piştî sala 730'yî Zayinê êdî Ereban Kurdistanê bi tevayî dagîr kirin. Ordîyên Ereban tevayîya Kurdistanê wêran û xopan kirin. Hebûn û şaristanîya Kurdistanê nehîştin. Tev belav-welav kirin û şewitandin. Di dawîyê de, piranîya Kurdan ola Îslamê qebûl kirin.

Piştî qebûlkirina ola Îslamê êdî Kurdan xwe ji Îran û Romê dûr xistin. Ev car nêzîkî Ereban bûn û ketin bin bandora wan.

Kurdan di bin bandora Ereban de jî gelekî serhildan pêkanîn. Mîrîtî û dewletên herêmî yên biçûk damezrandin.

Di dema **Ebbasîyan** de P.Z. di sala 774'an de Herzemîyan êrîşekî mezin birin ser Kurdistana Başûr, Kurdistanê talan û wêran kirin.

(Ji kitêba "**Dîroka Kurd û Kurdistanê**" ku ji teref **Amed Tîgrîs** û **Aso Germîyanî** ve hatîye nivîsîn, çapa Stokholmê, 1990, r:21)

چـــالاکـــی

له لینشۆپینگ

له رۆژانی ٧و ١٤ی فیبرواریدا خۆپیشاندانێک له شاری لینشۆپینگ بەبەشداری خەڵک و زوربەی پارتە سیاسییەکان له دژی راسیزم بەرپا کرا. کۆمەڵەی لاوانی شاری لینشۆپینگیش لەو رۆژەدا بەیانێکی له دژی راسیزم بلاو کردەوە.

ئەوەش دەقی بەیانەکە که به زمانی سوێدی بلاو بۆتەوە.

Nej till förtryck.... Nej till våld
Ja till frihet........Ja till vänskap

När världens folk ser på alla förändringar i hela världen med respekt och glädje, för att skapa fred och frihet i hela världen, är vi förvånade över att det växer grupper här och där " speciellt i ett land som sverige, Som är känt för solidaritet och mänskliga rättigheter ",Som hatar friheten och demokratin.

De uppväcker en tanke som fanns under andra världskriget då 50 miljoner människor dödades på grund av den farliga tanken, förutom de förstörelser som hände under den perjoden.
De utnyttjar nu problemen som finns idag, tex den ekonomiska krisen.
Vi ställer en liten fråga till er och oss " Är det rätt att det finns, i slutet av 1900-talet, en sådan tanke som när våra förfäders begravdes i mitten av 1900-talet ? " .

Det är på grund av dessa händelser som vi kurder som sett brinnande kemiska bomber går tillsammans med dem som går emot de farliga ideerna, för att hålla upp ett högt plakat:"Bror och Broderskap" . Samtidigt är vi för mänskliga rättigheter, fred, demokrati och solidaritet. Vi ropar
Nej till förtryck...,Nej till våld
Ja till frihet.......Ja till vänskap.

Kurdiska ungdomsförbundet
i Linköping

رۆژی ٩٢/٢/١٥ جەژنی لەدایکبوونی « لەیلا کوردی » ئەندامی دەستەی کارگێری یەکێتی لاوانی لینشۆپینگ بوو. بەوبۆنەوە جەژنێک لەماڵەکەیاندا بەرپا کرا کە زۆربەی لاوان و ئەندامانی کۆمیتەی کارگێری ئەو شارە تێیدا بەشداربوون.

ئەو جەژنە کە لە کاتژمێری ٤ی پاش نیوەڕۆوە دەستی پێکرد تا ٩ی شەوی بە هەڵپەرکە و گۆرانی و... شادی درێژەی کێشا.

« دیدار » پڕبەدڵ پیرۆزبایی لە لەیلای خۆشەویست دەکا و بەختەوەری و تەمەنێکی درێژی بۆبەئاوات دەخوازێ.

www.arsivakurdi.org

« سەردەمی ئیسلام

و

کورد »

مێژووی کورد ۶۰۰ ـ ۷۰۰ ساڵ بەر لە مەسیح و دەرکەوتنی ئایینی ئیسلام دانراوە، بەڵام تاکو ئێستا بە تەواوی ئەمە نازانرێ. بە گوێرەی لێکۆڵینەوە و بۆچوون، کورد بە شێوەی تیرە و کۆمەڵی بچووک ژیاون و بوونی خۆیان پاراستووە.

کاتێ لە هەرێمدا ئایینی ئیسلام بڵاو بووەوە و بەهێز بوو، کورد ویستیان ئایینی کۆنی خۆیان بپارێزن، بەڵام عەرەبی موسڵمان هێرشێکی زۆر دژواری هێنایە سەر کوردستان و شەڕێکی گەلێک دژوار لە نێوان کورد و لەشکری ئیسلامدا بەرپا بوو. لە سەردەمی خەلیفە عومەردا هێزی ئیسلام شاری موسڵ، ماردین، دیاربەکر و رەحای داگیر کرد و تاکو مەلاتییەش هات. لە نێوان ساڵانی ۶۳۹ ـ ۶٤٤ ی دوای زایین لەشکری عەرەب بەرەو رۆژهەڵاتی کوردستان و ئێران چوون. لە دوای ساڵی ۷۳۰ی زایینیدا، عەرەب بە تەواوی کوردستانی داگیر کرد و وێران و خاپووریشیان کرد. بوونی شارستانێتیی کوردستانیان نەهێشت و پەرش و بڵاویان کردەوە و سوتاندیان. لە ئەنجامدا کورد بە ئایینی ئیسلام قایل بوون و دوایش کەوتنە ژێر چەپۆکی عەرەبەوە.

کورد لە بن دەستی عەرەبیشدا گەلێک شۆڕشیان کردووە. میرنشین و دەوڵەتی هەرێمیی بچووکیان دامەزراندووە. لە سەردەمی عەباسییەکاندا، لە ساڵی ۷۷٤ی پ.ز.دا خەوارەزمییەکان هێرشێکی مەزنیان بردۆتە سەر باشووری کوردستان و ئەوانیش جارێکی تر تاڵان و وێرانیان کردووە.

*وەرگیراو لە کتێبی:" کورتە مێژووی کورد و کوردستان"، نووسەران :"ئاسۆ گەرمیانی " و " ئامەد تیگریس"). ئەو پەرتووکە بۆ خوێندکارانی سەرەتایی و ناوەندی لە دەرەوەی کوردستان ئامادە کراوە.

www.arsivakurdi.org

دەتانزانی کە ؟

لە کڕیندا شت و مەکدا کێیە بڕیار دەدا ؟

فیرمایەکانی تەبلیغاتی لە مێژە دەزانن چۆن کار بکەنە سەر منالأن بۆ ئەوەی دایک و باوکەکانیان ناچار بە کڕینی شت بکەن . بە پێی ئامارێک(لە رۆژنامەی فیگارۆ مەگەزین ـ فەرەنسە)، رۆڵی منالان لە کڕینی هەندێ شت بەمجۆرەیە:

کڕینی خواردەمەنی ۷۵٪، سەفەری سالأنە ۵۱٪، کەل و پەلی خاوێنی و جوانی ٤۳٪ ، تەلەڤیزیۆن و ڤیدیۆ ۳۳٪ و ترۆمبیل ۳۰٪.

* بە خوا زەمانی ئێمە رۆڵی منالأن بە زەحمەت دەگەیشتە بە ۱٪ .

(دیدار)

کورتترین نامە لە دنیادا

ویکتۆر هۆگۆ نووسەری بەناوبانگی فەرەنسیی لە نامەیەکدا بۆ خاوەنی چاپخانەیەک کە بڕیار وابوو رۆمانێکی بۆ چاپ بکا، پرسیارەکەی تەنیا بە نیشانەیەکی پرسیار نووسیبوو " ؟ " . (واتە کتێبەکەمت چاپ کرد ؟)

خاوەنی چاپخانەکەش لە ولأمی نامەکەی هۆگۆدا تەنیا نووسیبووی : " ! " (واتە، ئەرێ). ئەو دوو نامەیە بە کورتترین نامەی دنیایە بەناوبانگن.

پیرترین بووک و زاوا !

یولاژویچی ۹۵ سالەی لە نوامبری ۱۹٦۳ لە شاری بێلگرادی یوگسلاویا مێردی بە دیورا ئاورامۆویچ (۱۰۱ سالە)کرد.

درێژترین گەران بەدوای کەسێکدا !

والتێر زیلوود بۆ دیتنەوەی خوشکی (لێنا)ماوەی ۷۹ سالأن ـ لە سالی۱۹۰۱ تا ۱۹۸۰ ـ هەولی دا و لە ئەنجامدا توانی لە ۳ی مانگی مای ۱۹۸۰ بیبینیەتەوە.

۱۰ ـ وشەی"سەماوەر" لە چ زمانێکەوە هاتۆتە ناو زمانی کوردی ؟

A ـ روسی
B ـ عەرەبی
C ـ فارسی

تکایە ولأمەکانتان تا رۆژی (۵)ی مای بەناو نیشانی گۆڤارەکە پۆست کەن. لە نێو ئەو کەسانەی ولأمی راستیان دابێتەوە بە پێی شانس و بەخت یەک کەس خەلأتی " دیدار"ی پێ دەبڕێ.

	A	B	C
۱			
۲			
۳			
٤			
۵			
٦			
۷			
۸			
۹			
۱۰			

www.arsivakurdi.org

« پێشبڕکێ »

١ . نووسەری ڕۆمان "شار " کێیە؟

A . ماموستا گۆران

B ـ ماموستا هێمن

C ـ حوسێن عارف

٢ . لە چ ساڵێکدا کوردستان لە نێوان بنەماڵەی سەفەوێکان و عوسمانێکاندا دابەشکرا ؟

A ـ ١٥٢١

B ـ ١٥٠٢

C ـ ١٥١٤

٣. نووسەری کتێبی "کەس بۆ سەرهەنگ نامە نانووسێ" کێیە؟

A ـ فرانتس کافکا

B ـ کۆرتازۆ

C ـ گارسیا مارکز

٤. مانای وشەی"سابات" چییە؟

A ـ دەسپێک . سەرەتا

B ـ کەپر. ماڵی کوێستانی لە چرۆ

†C . کای کۆن و پزیو

٥. " وەرزی سەهۆڵ بەندان" دیوانی کام شاعیرە؟

A ـ ئومێد مەهدی(هەندرێن)

B ـ رەفیق سابیر

C ـ خەبات عارف

٦. خەڵاتی نۆبێلی ئەدەبیات لە ساڵی ١٩٨١ بە چ نووسەرێک برا؟

A . یارۆسلاف سیفرێت

B ـ خورخە لویس

C ـ میلان کۆندێرا

٧ـ "جێمز لایت" لە کام بواری هونەریدا چالاکی دەنوێنێ؟

A . موزیک

B . سینەما

C ـ ئەدەبیات

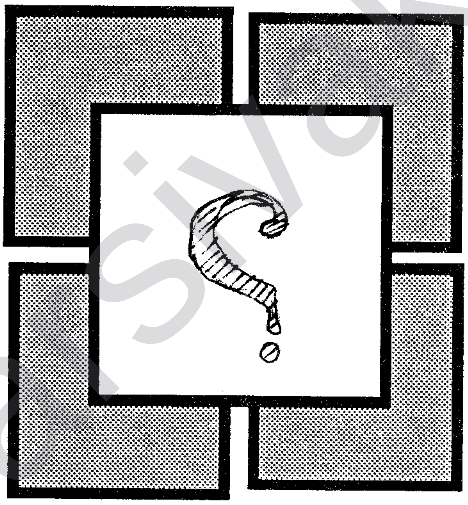

٨ . ١٨ مارس سالرۆژی چ رووداوێکە؟

A ـ رووخانی کۆماری کوردستان

B ـ شکستی گەورەی بزوتنەوەی کوردی لە خوارووی کوردستان

C ـ بۆمبارانی شیمیایی هەڵەبجە

٩. رۆژی جیهانی منالاّن چ رۆژێکدایە ؟

A ـ «١» جونی

B ـ «٧»ی ئاپریل

C ـ «٥»ی دیسەمبر

www.arsivakurdi.org

تیپی مۆسیقای:

« رۆژ »

بناسین !

تیپی مۆسیقای «رۆژ» لە لایەن کۆمەڵە لاوێکی دڵسۆز بە هیوای پێشخستنی هونەر و کولتوری کوردی پێکهاتووە ئەو لاوانە لە پێناو ئامانجەکانیاندا قوڵیان لەو کارە هەڵماڵیوە هەوڵی نوێکردنەوەی موزیکی کوردی دەدەن.

چەند ئەندامێکی ئەم تیپە پێشتر لە تیپی «ئەژین»دا بەشدار بوون کە لە کاترینەهۆڵم پێکهاتبوو و بە هۆی هەندێ هۆکاری تایبەتی نەیتوانی درێژە بە کاری خوێ بدات. تیپی «رۆژ» ناوەندی چالاکێکانی لە ڤێسترۆسە و ئامادەیە لە هەموو جێژنێکی کوردی لە سوێد یا دەرەوەی سوێد دا بەشداری بکات. بۆ زانیاری پتر دەتوانن پەیوەندی بە لاوانی ڤێسترۆس بکەن.

ئەندامانی تیپی« «رۆژ» بریتن لە :

حەسەن قەرەداغی	گۆرانیبێژ
ئارام نەجمەددین	ئـــۆرگ
ئاکۆ نەجمەددین	جـــاز
نیـــشان	ســـاز
نـــەوزاد	بێزگیتار
ئـــارام	زەرب

(تیپی «ئەژین» کاسێتێکی بە هەر دوو دیالێکتی کوردی خستۆتە بەردەست. ئەو کەسانەی پێیان خوشبێتدەتوانن بۆ کرینی ئەم کاسێتە پەیوەندی بە یەکێتی لاوانەوە بگرن. نرخی ئەم کاسێتە پەنجا کرۆنە)

بە پێی لێکۆڵینەوەیەک لە نێوان لاوەکانی سوێدیدا، ٥٧٪ لاوەکان پەیدا کردنی پارەیان بە گرینگترین ئامانجی خۆیان زانیوە. ئەو لیکۆڵینەوەیە لە ساڵی ١٩٩١دا کراوە و لە نێوان نزیک بە ٢٠ ئاڵترناتیڤی جۆراجۆردا لاوەکان مەیلی خۆیان زۆرتر لە بواری سەفەر بۆ دەرەوە، وەرگرتنی بەڵگەی خوێندەواری باش و ... پێشان داوە. " کارکردنە سەر کۆمەڵگا" نزمترین دەنگی هێناوەتە و تەنیا ٥٪ لاوان کارکردنە سەر کۆمەڵگایان لا گرینگ بووە. ئەوە وەک دیاردەیەکی نەباش و تەنانەت مەترسیدار، نیشان دەدا کە چۆن لاوان لە زۆربەی وڵاتەکاندا خۆیان لە مەسەلە کۆمەڵایەتی و ... کشاندۆتەوە دوایە و پتر بیر لە خۆ کردنەوە بۆتە بە دیاردەیەکی باوی ناو کۆمەڵگا.

www.arsivakurdi.org

سوێدییەک؛ لە ئاوێنەی ئاماردا!

* لە ساڵی ۱۹۹۰دا «۱۲۹۸.٤۲» سوێدی سەفەریان کردۆتە دەرەوەی وڵات. لە وانە «۱.۸۹۰» کەسیان چووبوون بۆ هۆڵەند.

*هەر سوێدییەک لە ساڵدا نزیکەی «۷» کارتی کریسمەس بۆ ناسیارانی بەڕێ دەکات.

* ٤٪ی خەڵکی سوێد لە ساڵی «۱۹۹۰»دا تووشی چەشنە تاوانێک هاتوون.

*نێونجی یەکەم زەماوەند لە سوێددا،بۆ ژنان «۲۷.٦» ساڵ و بۆ پیاوان«۳۰.۲»ساڵە. نزیکە یەک لە سێی ئەو زەماوەندانەش دوای «٤» ساڵان تێکدەچن.

*لە ساڵی ۱۹۹۰دا، داهاتی۲۱کەس کە تەمەنیان لە ژێر ۱۵ساڵدا بووە،پتر لە نیو میلیۆن کرۆن بووە.

*دەرئەنجامی قوتابییەک لە پۆلی ناوەندی، لە ساڵی ۱۹۹۰دا «۳.۲۲» بووە.(بۆ کوران «۳.۱۵» و بۆ کچان «۳.۳۱»).

*لە ساڵی ۱۹۹۰دا، «۳.۷۹۱»سوێدی مۆڵەتی لێخوڕینیان(Körkort)وەرگرت. لەوانە تەنیا «۳۱۲۷» کەسیان ئافرەت بوون.

*۳۹٪ ژنانی سوێدی شویان کردووە و ٤۰٪ پیاوانی سوێد ژنان هێناوە.

* لە ساڵی ۱۹۹۰دا لەو ئافرەتانەی کە لە مێردەکانیان جیا بوونەتەوە، «۲۳» کەس تەمەنی لە ژێر ۲۰ ساڵدا بووە.

* ۳٪ ی ئەو ئافرەتانەی لە ساڵی ۱۹۹۰دا منالیان بووە، تەمەنیا کەمتر لە ۲۰ ساڵ بووە.

*«۳۹۷٤» سوێدی لە ساڵی ۱۹۹۰دا ویستی پاشناوی خۆی بگۆڕێت، لە وان «۵۷۵» کەسیان دەیانویست ناویشیان بگۆڕن.

سەرچاوە:

(Ststistisk Årsbok 92 / Frihet. NR 1/2 . 1992)

ئامادە کردنی : «سیامەند خزری ـ ستۆکهۆڵم»

www.arsivakurdi.org

سەرکەوتنێک بۆ لاوان !

سەرکەوتنێک بۆ یەکێتی لاوانی کورد ـ سوید !

لە ڕۆژانی ٢٢و٢٣ی فێبرواریدا لە ستۆکهۆڵم دوازدەیەمین کۆنگرەی فدراسیۆنی کۆمەڵە کوردییەکان لە سوید،ئەنجامدرا. لەم کۆنگرەیەدا ١١٥ نوێنەر لە لایە ٤٠. کۆمەڵەوە بەشدارییان کردبوو. بەڵام لە نێوان ئەو ١١٥ کەسەدا، تاکە نوێنەرێکی یەکێتی لاوانی تێدا بەشدار نەبوو. ئەوەش جێگای سەرسووڕمان بوو : بۆ دەبێ ڕێکخراوێک بە ١٥.. ئەندامەوە، هیچ شوێنێک ورۆڵێکی نەبێ لە کۆنگرەیەکدا کە ئەویش بە ڕواڵەت لکێکی ئەوە. چ بە پێی مەنتیق(ژیربێژی) وچ بە پێی پەیرەوی ناوخۆیی فدراسیۆن ئێمە، واتە یەکێتی لاوانی کورد ـ سوید دەبایە چەند نوێنەرێکمان لە کۆنگرەکەدا بەشدارییان هەبوایە، کە نەبوو. جگە لەوەش ڕۆژێک هەوڵمان دا بۆ ئەوەی «شەماڵ» بەرپرسی یەکێتی لاوان بتوانێ دە دەقەیەک سەبارەت بە هەندێ مەسەلەی گشتی بدوێ کە ئەویش پاش دمەتەقەیەکی زۆر و بڕیاری کۆنگرە لە پاش وەرگرتنی هەموو بڕیارەکان ئەو دەرفەتە ڕەخسا.

پشت گوێ خستنی ئەوا زەق بە گرینگی ڕۆڵی لاوان، بە داخەوە ناتوانێ ڕەنگدانەوەی خراپی لە سەر لاوەکانمان نەبێ. ئێمە لە لایەک هەمیشە لە قسەدا باسی دەوری گرینگی لاوان دەکەین بەڵام لە کاتی ئەوادا بە کردەوە ئەوان و گرینگی و ڕۆڵی ئەوانمان لە بیر دەچێت. بۆ ؟

لە ڕەوتی کۆنگرەکەدا بە خۆشییەوە لە سەر داوای کۆمیتەی ژنان و نوێنەرێکی کۆمەڵەی ئۆرێبرو و هەروەها بەرپرسی لاوان بۆ بایەخ پێدانی پتر بە بەشداری لاوەکان لە کۆنگرەکانی داهاتوودا، لە سەر داوای زۆربەی نوێنەرانی کۆنگرە، بڕیار درا کە خاڵێک بەم چەشنە لە پەیرەوی ناوخۆیی فدراسیون زیاد بکرێت :

ـ هەموو بەشێکی لاوان و کۆمیتەی ژنان بۆیان هەیە یەک نوێنەری ڕەسمی بە ناوی خۆیان بۆ کۆنگرە بنێرن و هەروەها ئەندامانی یەکێتی لاوان و کۆمیتەی ژنان بۆیان هەیە کە لە کۆنگرەکانی ساڵانەی کۆمەڵەکاندا بەشداری بکەن و خۆیان وەک نۆێنەر کاندید بکەن و لەوانیش لە هەر سێ نوێنەری کۆنگرە دەشێ یەکیان لە لاوان و یەکیان لە ژنان بن.

ئێمە وێرای پیرۆزبایی لە هەموو ئەندامانی لاوان و کۆمیتەی ژنان، پڕ بەدڵ سوپاسی هەموو نوێنەرانی بەشدار بووی کۆنگرە دەکەین کە بە دڵ فرەوانییەوە، ئەو پێشنیارەیان کرد بە بڕیاری کۆنگرە و ڕێگایەکیان کردەوە بۆ ئەوەی ئێمەی لاویش بتوانین ڕۆڵی شیاوی خۆمان لە چالاکیکانی داهاتوو و گۆڕانکارییەکانیدا بلیزین.

www.arsivakurdi.org

ئێمە ناتوانین و نابێ ئاوا بین !!

کوێستان ـ ستۆکهۆڵم

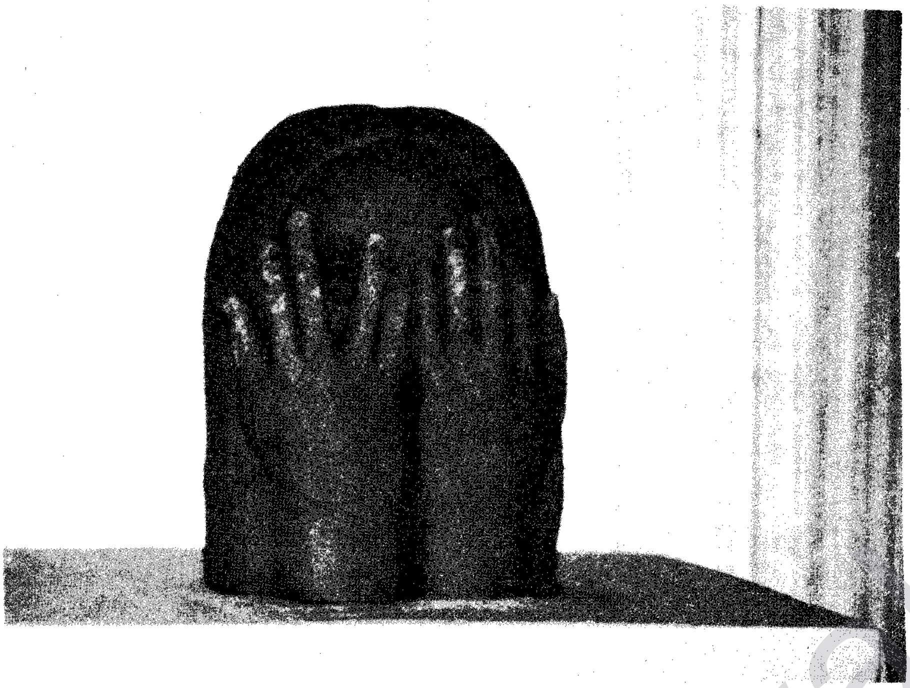

لە ولاتێکی ئەورووپیدا،ژیان بۆ کچێکی کورد بە هۆی نەبوونی سەربەستی، زۆر دژوارە. ئێمە ناتوانین وەک کچانی تری دنیا بین. هەرکارێکی بخوازین بیکەین دەبێ بیر لەوە بکەینەوە کە ئێمە کوردین و داخوا ئەو شتە لای ئێمەی کورد باشە یا نا مرۆڤ ناتوانێ خۆی لە هەموو شت بپارێزی تەنیا بە هۆی ئەوەی کە ئەو کارە لای ئێمە پەسند نییە، بە تایبەت کارێک کە هیچ لایەنێکی خراپی تێدانەبێت. ناتوانی لە هەر هەنگاوێکدا پرس بە ماڵێ بکات و بیرو رای ئەوانی بوێت و بەدڵی ئەوان رەفتار بکات.

دایک و باوکەکان زۆرجاران ناتوانن بە شێوەی پێویست و دروست سەیری مەسەلەکان بکەن و زۆر جاران هەر بەشێوەی لای خۆمان سەیری شتەکان دەکەن. هەر بۆیەش کەم واهەیە ئێمە دەرفەتی ئەوەمان بێت کە لەمەڕ داخواز و گیروگرفتەکانماندا بتوانین بە سانایی لە گەڵ دایک و باوکمان بدوێن یا خود بتوانین لە سەر هەندێ شت بەیەک بگەین.

کاتێکیش لێیان دەپرسین : ئەی بۆ براکانی ئێمە دەتوانن هەمان رەفتاریان هەبێ و بەمەیلی خۆیان بجوڵێنەوە و هیچ خەوشی بۆ ئەوان تێدانییە؟ ئەی بۆ ئێمەی کیژ بۆمان نییە ؟

ولاٚم هەمیشە یەک شتە : ئەوان کورن و ئێوە کچ !! بەلاٚم من نازانم کچ بوونی ئێمە دەبێتە هۆی کام کەم و کوری و خەوش، کەوا بۆمان نییە وەک مرۆڤێک رەفتار بکەین ؟

بۆ دەبێ لێرەش کچی کورد هەر لە قوژبنی ماڵێ بێت و ئێستاش ڕوومەت بۆ هەموو کەس بگرێ ؟ ئێمە ناتوانین و نابێ ئاوا بین. سەردەمی ئێستا سەردەمی ۱۰۰ ساڵ لەمەوبەر نییە. پێویستە ئێمەش تا رادەیەک سەربەست بین، ئێمەش پێویستیمان بە پێشکەوتن هەیە. دایکانی ئێمە لە زۆر مافی ئاسایی و ئینسانی بێبەری بوون، بەلاٚم ئەوە پاکانەیەک نییە بۆ ئەوەی ئێمەش تووشی هەمان زوڵم بین. دەبا ئێمە خۆمان هەموو پێکەوە هەوڵ بدەین تا ئەو بارە وەک خۆی نەمێنی و بێتە گۆڕان.

www.arsivakurdi.org

کیژی کورد

شلێر.ح ـ سوندسڤال

له گەڵ پەیدابوونی مرۆڤ ودابەشبوونیان له ناو کۆمەڵگا و نەتەوە جیاوازەکاندا، مرۆڤ کەوتۆتە کار و خۆسەپاندن و خۆناسینی خۆی و کەسایەتییەکەی. شان بە شانی پیاو، ئافرەتیش ئەندامێکی یەکسانی کۆمەڵ بووە. له زۆرانبازی و کاروکردەوەکاندا دوانەکەوتووە. ئافرەتی کوردیش له کۆمەڵگای کورددا، ئەندامێکی کاریگەر بووە و له ژیانی کۆمەڵدا کاریگەرییەکی بەرچاوی هەبووە و له مێژوودا شوێنی تایبەتی هەبووە، بەڵام مخابن تا ئەمرۆش ئافرەتی کورد له بەر چەندان هۆکار، دەرفەتی نەبووە وەکو ئافرەتانی تری دنیا بیرورا و مافەکانی بەدەست بێنێ و بەچاوی یەکسانی سەیری بکرێ.

ئافرەتی کورد له بەر هەندێ هۆ و بارودۆخی تایبەتی گەلی کورد، له سەردەمی ئێستادا هەندێ کار و ئەرکی تایبەتی هەیە کە ئەمرۆ له هەموو ئافرەتانی دنیا وێنەی نییە. ئەویش ئەوەیە کە له زۆر کار و کردەوەدا له جیاتی پیاو ئەرکی هەرە گرانی گوزەرانی و ژیانی کەوتۆتە سەرشان. بەرەورووی بارودۆخێک بۆتەوە کە بۆ ئافرەت یەکجار سەختە هەتا له رووی بایەلۆژییەوە. بۆ نموونە ئافرەتی کورد بۆ ماوەیەکی یەکجار درێژ ئەرکی بەخێو کردنی منداڵەکانی و بەرێوەبردنی هەموو پێداویستییەکانی ژیانی بە تەنیا کەوتۆتە سەرشان. چونکە خاو و خێزانەکەی چ لەبەر پێشمەرگایەتی، دوورخستنەوە، زیندان کردن و نەحەوانەوەی ناچار بووە له ماڵ نەبێ و ژیانی ئاسایی نەبینێ. ئەمە وچەندان هۆی‌تر ئافرەتی کوردی له رەوت و ئەرکەکانی خۆی دوورخستۆتەوە و لێینەگەڕاوە بە سروشتی وەکو ئافرەتانی دنیا بگاتە ئامانج و بۆمەبەستەکانی کار بکات. ئەمانە هەموویان باری دەروونی ئافرەتی کوردیان نائاسایی کردووە.

ئافرەتی کورد له خەباتی سەختی نەتەوەکەیدا بەشدارە. شان بە شانی پێشمەرگە چەک له شانە و بە گژ زۆردارانی دێتەوە و کەسایەتی خۆی له گرانترین کاردا دەسەپێنێ. بەڵام بەداخەوە هەر بەکەم سەیری دەکرێ و وەکو پیاوباسی کەسایەتی ناکرێت.

بۆیە ئەرکی سەرشانی ئێمەی ئافرەتە کە دەنگی خۆمان بەرز کەینەوە و چاوەروانی ئەوە نەبین کە پیاوان له جیاتی ئێمە داوای ئەو ئامانج و مافانەی کە ئێمە هەمانە، بکا، چونکە هەر ئێمەین دەتوانین مافەکانمان بستێنین و خۆمان بسەپێنین.

ئێمرۆ کچی کورد له هەندەراندا له زۆربەی کچانی دیکە کەمزانترە و نەیتوانیوە بگاتە ئاستی کچانی دنیای پێشکەوتوو، تەنانەت له رووی هەڵس و کەوت و ئاگایی کۆمەڵایەتییەوە.

ئێمە له هەندەران دەبینین له هەموو بوارێکدا کوران کەسایەتی خۆیان سەپاندووە و بە ئازادی کار دەکەن. ئێمەی کچیش دەبێ له تێگەیشتنێکی ئاگایی و زانینەوە، خۆمان بگەیەنینە ئاست کوڕان و مافەکایخۆمان بسەپێنین. کە ئەمەش کۆمەڵێ داب و نەریت و یاسای نابەجێ وایکردووە چەندان ساڵە ئێمە له خوار کوڕان بین. هەندێ لەم داب و نەریتانە مرۆڤانە نین و ئەمرۆ پەیرەو کردنیان و رازی بوون مانای دواکەوتن و نەزانی دەگەیەنێت.

ئەرکی ئێمەی ئافرەتە وەکو ئافرەتی کورد خۆمان بناسێنین و له توانای خۆمانەوە خزمەتی کەلتوور و مێژووی گەلە بندەستەکەمان بکەین. چونکە بە هوشیاری هەڵس و کەوتمان و رەفتارمان له ناو گەلانی دنیادا، بە تایبەتی له ئەورووپا ئەوە دەگەیەنێ کە ئافرەتی کوردیش دابڕاو نییە له رەوتی شارستانییدا.

ئێمە کچانی لاوی شاری سوندسڤاڵ ئۆمێدی ئازادی و پێشکەوتنی بەراستی بۆ هەموو خوشکانی کورد دەخوازین.

www.arsivakurdi.org

« پیرەمێردی شاعیر »

پێناوی بۆ شەهیدانی وەتەن شیوەن و گرین
نامرن ئەوانە وا لە دڵی میللەتا ئەژین.

مێژووی ئەدەبی کورد، پڕە لە کەڵەنووسەر و ئەدیبی گەورە، کە هەر ئەوانەن بوونە خەمخۆری ئازار و خواست و کارە جوانەکانی گەلەکەیان. گەلی کورد گەر سەیری بکەین، دەبینن ئەدیبەکان توانیویانە مێژووەکەی بپارێزن و روحی مرۆڤدوستانەی بنووسنەوە. پیرەمێرد یەکێکە لەو شاعیرە باڵابەرزانەی ئەدیبانی کوردە کە لە ژیانیدا هەرچی لە توانایدا بووە بۆ جوانکاری و پاراستنی گیانی گەلەکەی دریخی نەکردووە. پیرەمێرد بە شیعر، رۆژنامە، رەخنە و فۆلکلۆر زیندوکردنەوە و چاپەمەنی هەمە جۆرە توانیوویەتی جێگەیەکی دیار و تایبەتی لە رەوتی مێژووی گەلی کورد هەبێ. ئێمەش دەبێ لەو ئاستەوە هەمیشە سەیری ناوداران و خزمەتکارانی مێژوومان بکەین. شیعری پیرەمێرد بە سروشتی کوردستان و رەوشت و جوانییەکانی رازاوە کراوە، هەروەک جۆشدان و بەرەنگاربوونەوەی شیعرەکانی وایکردوە لە کاتی خۆیدا شوێنی دیاری هەبێ.

پیرەمێرد ناوی "تۆفیق" بوو و ساڵی ١٨٦٧ی زایینی لە شاری سلێمانی لە دایک بووە و لەو سەردەمەدا لە کوردستان خوێندن و خوێندەواری زۆر کەم بوو. پیرەمێردیش هەر وەک نالی، حاجی قادری کۆیی، مەحوی و مەولەوی لە حوجرەی فەقێیان فێری خوێندنی زمانی عەرەبی و دەرسی ئاینی دەبێ و پاشانیش بەرەو شاری "بانە" لە رۆژهەڵاتی کوردستان وەرێدەکەوێ و ماوەیەکی لە مزگەوتەکانی ئەم شارەدا دەمێنێتەوە. لە ساڵی ١٨٨٢ی .ز. دەگەڕێتەوە بۆ شاری سلێمانی و ماوەیەک کاری مێژوو نووسی و پاشان کار لە دادگای وەئەستۆ دەگرێ. لە ساڵی ١٨٨٥ کاری جێگری دادستانی پێدەسپێرن کە پاش ماوەیەک وازی لێدێنێت.

لە ساڵی ١٨٩٩ بە پێی فەرمانی شا، دەبێتە بە ئەندامی ئەنجومەنی باڵای شاری ستانبول. لە دواییدا پیرەمێرد ئەستەمبوڵ بە جێ دێڵێ ودەگەڕێتەوە بۆ کوردستان .، پیرەمێرد چەند ساڵێک لە سلێمانی دەمێنێتەوە و لە ساڵی ١٩٢٦ رۆژنامەی «ژیان» بە سەرۆکایەتی "حوسێن نازم" دەردەکا. پیرەمێرد دەبێتە بە سەرپەرشتی رۆژنامەکە، بەڵام لە ساڵی ١٩٣٧دا لە گەڵ کاربەدەستانی چاپخانەکە تێکدەچێ و مافی رۆژنامەیەکی نوێ بە ناوی «ژین» وەردەگرێ و بەمجۆرە تا کۆتایی تەمەنی درێژە بە کاری رۆژنامەگەری دەدا.

پیرەمێرد لە ١٩ ی جۆزەردانی ١٩٥٠ لە شاری سلێمانیدا کۆچی دوایی دەکا. یەکێک لە ئاواتە هەرەبەرزەکانی پیرەمێرد ئەوە بووە کە هەموو کیژ و کوڕێکی کورد فێری خوێندەواری بن و تەنانەت لە شیعرێکیشیدا دەڵێ:

لای من بە خوێندەوارییە ئا خوێندەوارییە
هەر میللەتێ کەفەنی نەبێ دەردی کارییە
ئاخ خۆزگە خوێندنیش وەکو من ئارەزووی ئەکەم
بیبینم و نەبێتە گوێی قورسی کفنەکەم.

(ئامادەکردنی: «فەرهادجیهانمیهەن»)

*سەرچاوەکان: گۆڤاری سروە/دیوانی پیرەمێرد.

www.arsyakurdi.org

سنگیانەوە نووساند و ڕەگەکانیان دەهاویشت وەهەڵاتن.

پاش کۆچکردنی دارەکان، نێرگز لە دڵی خۆیدا گوتی: ئیدی کەس گورانییەکانم پێ نابڕێ. ئینجا دەستی کرد بە گۆرانی گوتن ... تا تەواو ماندوو بوو. کاتێک بێدەنگ بوو، بییدەنگییەکی ترسناک باخەکەی داگرتبوو، ئیتر باخ، باخەکەی جاران نەبوو ...ببووە بیابان. نێرگز چاوەکانی پڕ بوو لە فرمێسک و بەدەم پاڕانەوە گوتی : گوڵەکان بگەڕێنەوە ... بگەڕێنەوە دەمەوێ کاتی خەوتن لە ئامێزتان بگرم. پەپوولەکان بگەڕێنەوە ... باڵندەکان، دارەکان بگەڕێنەوە ... بێ ئێوە دڵم تەنگە ... نامەوێ بە تەنها بم. ئینجا دەستی کردە کێشانی وێنەی گوڵ و پەپوولە و دار و باڵندەکان لە سەر زەوییەکە ... دڵی تەواو پڕ ببوو، گریا و فرمێسکەکانی بەسەر کوڵمە جوان و کراسە سپییەکەیدا هاتنە خوارێ ... لەو کاتەدا پەڵە هەورێکی دڵپاک بەوێدا تێپەڕی و زۆر بە میهرەبانییەوە پرسی :" کچکۆڵەکەم ئەوە بۆچی دەگریت ؟" نێرگزیش هەموو چیرۆکەکەی بۆ گێڕایەوە ... هەورەکە کەمێ بێدەنگ بوو، ئینجا بە دەنگێکی نەرم گوتی :"بچۆرە سەر رووبارەکە و فرمێسکەکانت تێکەڵ بە ئاوی رووبارەکە بکە و چاوەڕێم بە !

نێرگز بەرەو رووبارەکە هەڵات، ئینجا گریا و فرمێسکەکانی تێکەڵی ئاوەکە کرد ... هەورەکە خۆی فڕێ دایە ئاوەکە و پاشان چووە سەر ئەو وێنانەی کە نێرگز دروستی کردبوو و بووەوە بە ئاو. گڵەکان بوونە باڵندە و گوڵی ڕەنگاوڕەنگ کاتێ نێرگز چاوی بەوانە کەوت فرمێسکی خۆشی بە چاویدا هاتنە خوارێ ... ئیتر لەو کاتەوە نێرگز فرمێسکی شادی دەڕژێنێتە ئاوی رووبارەکەوە و هەوریش ئەو فرمێسکانە هەڵدەگرێ و دەیباتە سەر خاکەکە ... بۆ ئەوەی وڵات هەمووی ببێتە گوڵ و پەپوولە و دارستان ....

« سەرداری سدیق ئەمین » کردویە بە کوردی.

دیمانە گۆڤارێکی وەرزی لاوانە کە لە لایەن دەستەیەک لاوی ئاوارەی کوردەوە دەردەچێت. کاک گۆشان سەرکۆ سەوپەرشتی گۆڤارەکەی بە ئەستۆوەیە.تا ئێستا دوو ژمارەی دیمانە دەرچووە و بەم زوانەش ژمارە سێی دەردەچێ. ئەم گۆڤارە لە ڤێستروس چاپ و بڵاو دەکرێتەوە و بۆ وەدەست خستنیشی دەتوانن بەم ناونیشانە پێوەندی بگرن:

DIMANE
BOX 13060
720 13 Västerås

دیدار وێڕای پیرۆزبایی لە بەڕێوەبەرانی دیمانە، پڕ بەدڵ سەرکەوتنیان بۆ بە ئاوات دەخوازێت.

www.arsivakurdi.org

نێرگز

نێرگزی پرچ سەوز وێنەی خۆی لە ئاوەکەدا هاتە پێش چاو و هاواری کرد:" ئای چەند جوانم، ئەز لە باڵندە نازدارترم، چاوەکانم دەڵێی باخی ئاڵوباڵون ... "
وەکو پەپوولە دەستی کرد بە سەما و هەڵپەرکێ ...

لە ناکاو نێرگز ڕاوەستا بێدەنگ بوو !
پێکەنینێکی هاتە بەر گوێ کە دەتگوت دەنگی زەنگێکی گچکەیە، ئینجا گوتی: "ئەوە کێیە دەوێرێ پێبکەنێ ؟"

گوڵێک سەری بڵند کرد و وڵامی دایەوە : " ئەوە منم خانمەکەم !" نێرگز گەلێک تورە بوو، گوتی :"چۆن گوڵێکی بێ نرخی وەک تۆ دەتوانێ پێبکەنێ ؟" گوڵەکە بە شەرمێکەوە چاوەکانی داخست و بێدەنگ بوو ... نەرگیز زیاتر تورە بوو. هاواری کرد :" لەمرۆ بەدواوە نامەوێ چاوم بە هیچ گوڵێک بکەوێ لە باخەکەمدا، دەبێت هەرچی گوڵ هەس کۆچ بکەن، ئەگینا هەمووان دەبڕمەوە ... یەکسەر گوڵ پەلکەکانی وەراند و داوای لە هەنگ کرد کە بیبات بۆ شوێنێکی دوور دوور ... پاش کۆچکردنی گوڵان، نێرگز زیاتر لە جوانییەکەی بایی بوو ... ئەو جوانییەی لە جوانی کەو دەچوو.

پەپوولەیەکی دڵخۆش باڵە ڕەنگاوڕەنگەکانی بەیەکدا دەدا و بازبازێنی دەکرد و بە دەوری خۆیدا وەکو سەماکەرێک دەخولایەوە. نێرگز ئیرەیی پێ برد و بانگی کرد و گوتی :"ئەرێ پەپوولە ! " پەپوولەکە هەڵفڕییە سەر لاسکی گوڵێک و گوتی :"چت لێم دەوێ خانمە پرچ سەوزەکەم ؟"

نێرگز بە برۆ هەڵتەکاندنەوە گوتی :"کەس هەیە لە من جوانتر ؟" پەپوولە کە وڵامی دایەوە :"بەڵێ خانمەکەم !باڵەکانم دەڵێی پەلکە زێرینەن، ڕەنگیان ڕەنگی خۆر و کێڵگەکانی کوردستانە ..." نێرگز پێیدا بە زەوی و قیژاندی :" نامەوێ پەپوولە لە باخەکەمدا ببینم !"

پاش کۆچکردنی پەپوولەکان، نێرگز بڕیاری دا گۆرانی بڵێ و دەنگیشی تاکە دەنگ بێت لە باخەکەدا ... کاتێک باڵندەکان لە سەر لقی دارەکانەوە گۆرانیان دەچری، نێرگز هاواری کرد :" باڵندەکان ! بێدەنگ بن ئەز دەخوازم گورانی بڵێم ... بەلام باڵندەکان بێدەنگ نەبوون. نێرگز بەر چاوی تاریک بوو، بروسکەیەکی بەلەشدا هات و هاواری کرد :"باڵندەکان ! نامەوێ چاوم بە چاوتان بکەوێ ... بڕۆن ! کۆچکەن و لە باخەکەمدا نەمێنن، ناخوازم بێجگە لە دەنگی خۆم گوێم لە دەنگی کەسێکی تر بێت. یەکسەر باڵندەکان هێلانەکانیان ڕوخاند و باخەکەیان بەجێ هێشت.

نێرگز بە لووت بەرزییەوە نیگای دەورووبەری خۆی کرد و دەستی کردە گۆرانی گوتن. بەلام دەنگی خشەی گەڵای دارەکان گۆرانییەکەیان پێ بڕی، بۆیە قیژاندی و گوتی :" بوەستن !گۆرانییەکەتان لێ تێکدام ..." گەڵاکان گوتیان :"لێمان ببورە خانم ، بڕوا بکە تاوانی شنە بایە ..." نێرگز گوتی :"ڕاوەستە ئەی شنە با !" کە شنە با هەر ڕانەوستا، نێرگز گوتی دارەکان گوناهی ئێوەیە. فەرمانی کۆچکردنی دارەکانیشی دا. دارەکانیش گەڵاکانی خویان بە

www.arsivakurdi.org

«لە دونیادا »

له دونیادا چوار گوڵی سووری خوێناوی روان
یەکەم گوڵیان: هەتیوێکی بێ ناز بوو.
گوڵی دووەمیان:
باڵندەیەکی باڵ شکاو بوو.
گوڵی سێیەم :
دایکێکی جەرگ سوتاو بوو.
گوڵی چوارەم :
گوڵەگیان برینداره‌کەی کوردستانی دابەشکراو بوو.

شلێر حەیدەری
سوندسڤاڵ
١٩٩٠/١١/١٩

بریندارم

کوردستان؛ ئەی هەرە ئاواتی بەرزە جوانەکەم !
ئەی شەلاڵی خوێن، ئەی وێرانەکەم !
چەند بە ئاواتم ببینم من بزەی سەر لێوی تۆ
من بریندارم، لە تۆ زێتر چییە دەرمانەکەم !

فەرهاد جیهان میهەن
ستۆکهۆلم

www.arsivakurdi.org

« دەوەرە لێ »

لە تەک مانگدا، لە ڕۆژئاواڕا
بۆ مەڵبەندی غەریبی
بۆ لای دەرد و زام و ژان
دەگەڵ ڕەوە هەورێکی نەزۆک کۆچت کرد.
خەونەکانت لە سالانی ڕابردوودا
دەگەڵ لانکی بێ دەسرازی
هەتیوانی چاوکەژاڵ و غەمهەڵگرتوو
ڕاژان و ڕابردن،
بێ ئەڤین! بێ خوا! بێ خۆشەویستی .
نەهاتی ؟ نەهاتی و تێنەپەڕی
نە لە خەودا
نە لە تەنیایی ڕۆژانی بۆ تۆ گریان،
ئەگەرچی دایم
بە تاسەی ئەو بروسکەوە دەژی
دڵی هەوری نەزۆک بدرێ و
گلێنەکانت پاراو کات.
دەوەرە لێ !
خەونەکانم بەو سەدەیە
بکە بەرکورتێک با بمخوێنەوە
تۆ بناسن و مەنیش،
وەک شێتێکی بەگژ ئاگردا چوو بلاوێننەوە.
دەوەرە لێ ...
خەونەکانم سەوز بوونە
دار بەڕزەکان وشک بوونە
جوانی لە ناو دۆزەخدا دەسووتێ،
کوندە پەپوو
لە جێ ڕاوگەی من و تۆدا
قووت دەخوێنێ.

تۆ لە گەڵ مانگدا
لە ڕۆژ هەڵاتەوە هاتووی
مەنیش کاروان کوژەی بەر بەیانم،
لە ناوەوەدا دەسووتێنم.

دەوەرە لێ ...

ستۆکهۆڵم ـ ع. ڕاد

یادێکی لێڵ

خۆشەویستان، لێرەم و
بەخەیالا دەتانبینم.
لە گۆرانی ئێوەدا، دەتانبینم و
سەرم لەم ئاوەڵێڵە سووڕماوە.
دەشێ ڕوخسارتانم لە یاد نەبێ
بەلام تروسکەی خەمی چاوتان
ڕۆشنایی ژیانمە و
هەر دەبینم خۆشەویستن.
نەسرەوتنتان
چەکی پاراستن و مانەوەیە.
ئەمرۆ خەمم
تەنیا ئێوەیە و
لە ناو دڵدا شاخ دەکێشێ.
خۆشەویستیتان خەمێکە و
وا لەدڵدا چرۆ دەکا.
ئێوەن فێرە خۆشەویستیم دەکەن،
کە لێرانە من فێر نەبووم و نابم.
ئێستا دڵم بە دوای ئێوەدا ڕادەکا و
خۆشم لێرەم
لێرە هەست بە سۆزی خۆشیتان دەکەم
ئاخۆ ئێوەش هەروەک من
بۆ من پەریشانن ؟

کاترینەهۆڵم ـ ئاکۆ نەجمەددین

www.arsivakurdi.org

لاوان لە نێوان ...

لایەنی کولتوور وفەرهەنگی میللەتێکدا ناکرێ لە گۆترە و بەبێ بەڵگەی ریشەیی ناوی باش یا خراپی لێ بنێین. بەشێ لە هەر کولتوورێک بە پێی چێژ و سەلیقە و تەمەن و ... دەتوانن لەبار یا نالەبار بن.

- ئێمە دەبێ دوور لە دەمارگیری و چوارچێوەکێشان رێگا بە لاوەکان بدەین وهەولیان دەگەڵ بدەین کە ئەوەی باش و نوێیە وەربیگرن و بێبەری نەبن لەو توانا و دەرفەتانەی کە لێرە بۆیان رەخساوە و هەوڵ بدەین هەموو دیاردەیەکان بە ترس و گومانەوە چاو لێ نەکەین. هەڵبەتە زۆر جاران کار و کردەوەیەکی باش ونوێ دەتوانێ وەرگرتنی سەخت بێ بۆ باوکان و کەس و کارە بە تەمەنەکانمان، بەڵام لاوێک بتوانێ بە ئاسانی وەریبگرێت. بۆ وێنە : ئێمە زەحمەتە بتوانین دایکمان رازی بکەین کە خۆی بە «ئۆرگ» لێدان یا کاری«شانۆ» و «سینەما» خەریک بکات و رەنگبێ درەنگیش بووبێت، بەڵام ئەوە بەو مانایە نییە کە برا و خوشکانیشمان هەر بەو جۆرە بروانن «ئۆرگ» و «شانۆ» و «سینەما»

- لە هێندێ بواردا کە زیانبەخشی نییە با رێگا بە لاوەکان بدەین کە خۆیان شتێک بە تاقی کەنەوە و بە پێی ئەزموونی خۆیان هەڵە و ناراستییەکەی تام بکەن. زۆر جار ئامۆژگاری زیادە و لۆمە وسەرزەنشت دەتوانێ کاریگەری نالەباری لە سەر لاوێک هەبێت تا لەوەی کاریگەری چاک و لەباری بێت.

لاو رادەی تەمەن و خەیاڵ و بارە دەروونییەکەی چەشنێکە، حەز دەکا هەمیشە و بێ سڵەمینەوە کار و شتە نائاسایی(یاخود بە گشتی خولیای شتە ناباوەکانە)و دەیەوێ تاقیان بکاتەوە. جا بۆیە ئێمە دەبێ بەشی ئەوەندەیان رێگا و دەرفەتیان بۆ والا بکەین تا لەو بوارە بە ئارەزووی خۆیان خەون و مەبەستەکانیان بە خۆیان بۆ تاقی بکەنەوە و لە نزیکەوە دەرکی راستی و هەڵەکانیان بکەن.

فیلمی کارتۆن بە زمانی کوردی

پاش چەند مانگ کار و هەوڵێکی بێوچان کاک بارزان توانی بە یارمەتی چەند لاوێکی خوێنگەرم چوار فیلمی کارتۆن دۆبلە بکات. ئەو دوبلاژە بە هەر دوو دیالێکتی کرمانجی و سۆرانی کراوە.

ناوي فیلمەکان بریتین :

١ـ گورگ و بزن / ٢ـ عەلی بابا و چل دز

٣ـ بێچووە مراوییە ناشیرینەکە.

٤ـ عەلادین و چرای جادوویی.

ئەو فیلمانە بە هاوکاری خەبات عارف، مەحمود لەوەندی و بارزان شاسوار لە زمانی سوێدییەوە وەرگێردراوتە سەر زمانی کوردی.

ئەو کەسانەی کە لە کاری دۆبلەکەدا بەشداریان کردووە و دەنگە کوردییەکانیان وەئەستۆ گرتووە، بریتین لە :

مەرزیە فەریقی، بارزان شاسوار، مەحمود لەوەندی، میران، دڵنیا رەزازی، ماردین رەزازی، سلیڤا جگەرخوێن، ئاریا جگەرخوێن و لوقمان.

بۆ دەست کەوتنی کاسێتی ئەم فیلمانە بەم ناونیشانە پێوەندی بگرن :

Komela kurdi li spånga
BOX 4118
163 04 Spånga

نرخی کاسێتەکە ١٠٠ کرۆنی سوێدە . پارەی پۆستیشی لێ زیاد دەکرێت.

* ئێمە وێڕای پیرۆزبایی لەو کەسانە، سەرکەوتنی پتریان بۆ بە ئاوات دەخوازین.

www.arsivakurdi.org

لاوان : لە نێوان دوو ڕێیانەدا

لاوێکی کورد کە دێتە وڵاتێکی ئەوروپایی، لە یەکەم هەنگاویدا هەست دەکات کە ئەو جیهانەی ئەو تێیدا ژیاوە لە بنەڕەتەوە جیاوازی هەیە لە گەڵ ئەو جیهانەی کە لەمەو بەولاوە دەشێ بۆ ماوەیەکی نادیار تێیدا بژیت. ئەو لاوە لە لایەک بە هۆی کەم تەمەنی و نەبوونی دەرفەتی پێویست، نەیتوانیوە خاوەنی کاراکتێر و کەسایەتێکی ڕاشکاوی " کوردانە" بێت و بەر لە هەراش بوونی ئەو کەسایەتییە کۆمەڵایەتی و نەتەوایەتییە لە زێد و نیشتمانی خۆی هەڵکەندراوە و ئاوارەی هەندەران بووە و هەر لەبەر هەندێ مەترسی ئەوەی بۆ هەیە کە لە ماوەیەکی کورتدا، ئەگەر بە وریایی و دڵسۆزانە هەڵس و کەوتی دەگەڵا نەکرێت، ئەوەندەی بە کاڵی وەریشیگرتووە، لە بیر بکات و شۆێنەواری نەمێنێت. لە لایەکی دیکەشەوە، ڕواڵەت و چەشنی ژیان لەو وڵاتانە بە جۆرێکە، کە لاوێک هەست دەکا داب و نەریتی ئەوان پتر نیازەکانی دابین دەکات و داب و نەریتی کوردەواری زۆرتر دەست و پێی دەبەستێتەوە. هەر لە سەرەتاوە فەرهەنگێکی جیاواز لەبەردەمی ئەو لاوەدا قووت دەبێتەوە کە نازانێ چۆن لە گەڵیدا بگونجێ. لاوێک کە زۆر جاران لە ناخەوە هەست بەوە دەکات کە ئەو لەو نێوانەدا تەنیا بووە بە قوربانی سیاسەت و دۆخێکی ئاڵۆزی ژیان و کردەوەی باوکی یا... ، ئاسان نییە بتوانێ هۆکاری ئەوگرفت و ئاستەنگ و هۆیەکانی بدۆزێتەوە، گرفتی یەکەمی ئەوەیە کە چۆن ئێستا لێرە دەتوانێ لێرە پلانێک بۆ خۆ دابڕێژێت کە بەدوور بێت لە هەوراز و نشێوی خەون و داخوازی دایک و باوکی. ئەوان لە لایەک بۆ ئەوەی بتوانن لەو کۆمەڵگایە نوێیەدا بژین، دەبێ خۆیانی لەگەڵ هاوجووت و ڕێکخەن و لە لایەکی دیکەشەوە، پێناسەی خۆیان(کورد بوونیان) نەدۆڕێنن. بەڵام داخوا ئەو کارە زۆر ساکارە ؟

بێگومان نا ! ئەوەی لێرەدا دەتوانێ ڕۆڵێکی باش بلیزێ ئەوەیە کە ئێمە ئەو لاوانە لەوە بگەیەنین کە :

ـ هەموو داب ونەریت و فەرهەنگێک لە کۆمەڵێک بایەخ و پێودانگی باش و خراپ، کۆن و نوێ پێکهاتووە و هیچ فەرهەنگێک بە تەواوی باش یا نەباش نییە، بەڵکوهەموو فەرهەنگێک لە پاڵ لایەنە خراپ و نالەبارەکانیدا، ناوەڕۆک و بایەخی بە نرخ ولەباریشی تێدایە. جا ئەو داب و نەریتە هی کورد یا سوێدی بێت. هەروەها زۆر

(بۆ لاپەڕەی ٦)

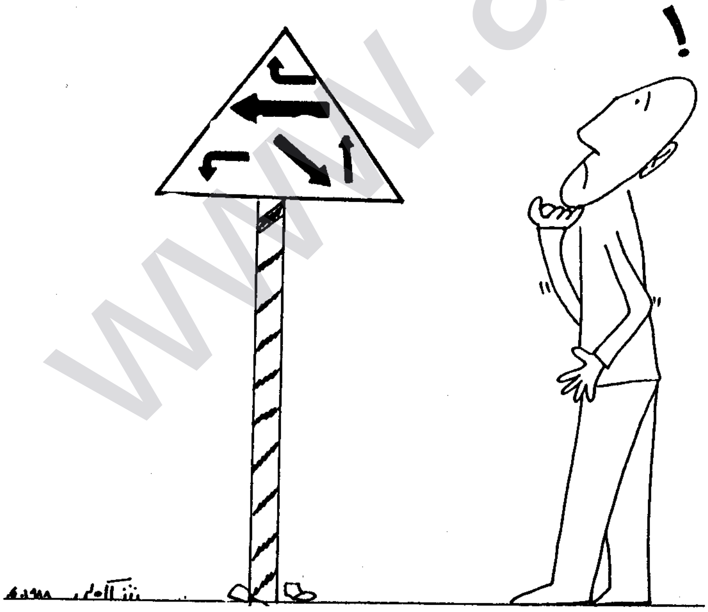

www.arsivakurdi.org

«نەوەی نوێ»[٧]

خەڵکی گەلێکی ژێردەستە کاتێک لە وڵاتی خۆیان راوەدەنرێن و لە هەندەران خۆیان دەگرنەوە، لە لایەک هەست بە نامۆیی و بێ دەرەتانی دەکەن و لە لایەکی‌تر جیاوازی کەلتووری و فەرهەنگی لە ناوەوە دەروونیان بریندار دەکات. هەر لە یەکەم رۆژەوە یاد و بیرەوەری نیشتمان پتر لە جاران هەستیان دەبزوێنێ دڵیان

وەکورکە دەخا. گیروگرفتەکانی دوورە وڵاتی تەواوی لایەنە جۆراوجۆرەکانی ئاوارەکان دەگرێتەوە. قسە لەوەدا نییە کە لە زۆر بواراندا ژیانی ئێمەی ئاوارەی وڵاتێکی وەک سوێد، لە هاووڵاتێکانمان لە کوردستان باشترە. بەڵام ئەوەی گرینگی هەیە، لایەنە دەروونییەکانی مرۆڤن. ئینسان کاتێک هەست بە ئازار و ئێش و پەشێواوی بکا،گەر لە هەموو توانایەکی مادیش بەرخوردار بێ، دیسان ناتوانێ هەست بە بەختەوەری بکات. هەندێک لە مرۆڤەکان وابیر دەکەنەوە کە مادییەت (پارە و...)بە تەنیایی بەختەوەری دێنێ و ئیتر پێویست ناکا، هیچ فیکر و تێروانێکی‌تری هەبێ. بەڵام ئاخۆ بەراستی ئەمە وایە؟ ئەگەر بڕوامان بە خۆشەویستی و ئەوینداری نەبێ رەنگە بە هەڵە بچین و رێگای راستمان لێ بزر بێت. واقعییەت ئەوەیە کە بەشێک لە ئاوارەکان،جا بەهەر هۆیەک کە زێدی خۆیان بە جێ دێڵن، پاش ماوەیەک نیشتمان و گەلەکەیان لە بیردەچێتەوە و ئاسەوارێک لە پێوەندی و کەسایەتی نامێنێتەوە.

بۆ ئێمەی کورد کە وڵاتمان داگیر کراوە و لە چوارلاوە وەک دالاش دەمیان لە جەستەی زامدارمان ناوە و وەک خەرمانی جوتیاری هەژار دابەش کراوین مەسەلەکە جیایە و جیاوازیەکی زۆری هەیە، لە گەڵ ئەو میللەتانی کیانی خۆیان هەیە و هیچ شتێک هەرەشە لە فەوتانیان ناکا.

با بە چاوێکی واقیع بینانە سەیری بارودۆخی کوردستان بکەین و رابردوو و ئێستامان شی بکەینەوە و بەرەو داهاتوویەکی پرشنگدار هەنگاو بنێین. ئاشکرایە بە بێ لەخۆبردوویی وهەست بە بەرپرسی لە بەرامبەر خەڵکەکەماندا، ناکارین ئەو ئەرکانەی کە دەکەوێتە ئەستۆی مرۆڤێکی گەلێکی زۆرلێکراو، بەجێبگەیەنین. خویایە ئەوە ئەرکی ئێمەیە کە لە هەر جێگایەک دەژین لە دەوری یەکتر وەخڕ بین و هێز توانامان وەیەک کەین و دەنگمان بەرز و بەرزتر کەینەوە. بە تایبەتی نەوەی نوێ پێویستە چالاکتر بێت و هەر لە ئێستاوە خۆیان بۆ دارشتنی کۆشکی داهاتوو ئامادە بکەن.

ع. راد ـ ستۆکهۆڵم

www.arsivakurd.org

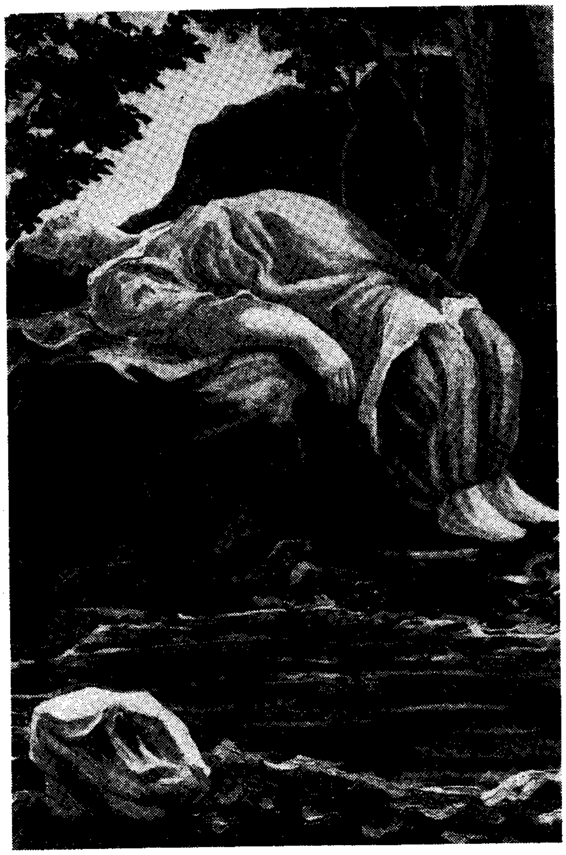

هەروەها "١٨ی مارس" یەکێکە لە ڕۆژە مخابنەکان کە خەڵکی کورد لە مێژووە تازەکەیدا یادی دەکاتەوە. لە "١٨ی مارس"دا گەلی کورد یادی هەلەبجەی شەهید، شارێکی خاپور کراو و ژەهر باران و ٥٠٠٠ شەهید دەکاتەوە، کە ڕژێمێکی دیکتاتۆر و جەلادێکی مرۆڤ کوژ رق و کینی نامرۆڤانەیان بەسەر ئەم شارەدا ئەنجامدا.

ئەمساڵ کە گەلی کورد یادی ئەم شارە کۆست کەوتووە دەکاتەوە کە توانی بە هەزاران شەهیدیتر جلەوی گلاوی ئەم رژێمە فاشیست و ئەم جەلادە، لە سەر خاکەکەی نەهێڵی و تۆڵەی شاری هەڵەبجەشیان لێ بکەنەوە.

گەلی کورد کاتێ ئەم یادە دڵتەزێنە دەکاتەوە، جارێکی تریش بە خوێن و قوربانی خوێ دووپاتەی دەکاتەوە کە سەدامی جەلاد و رژێمە دیکتاتۆر و درندەکەی دەیان جاریش دەتوانێ بشکێنێ.

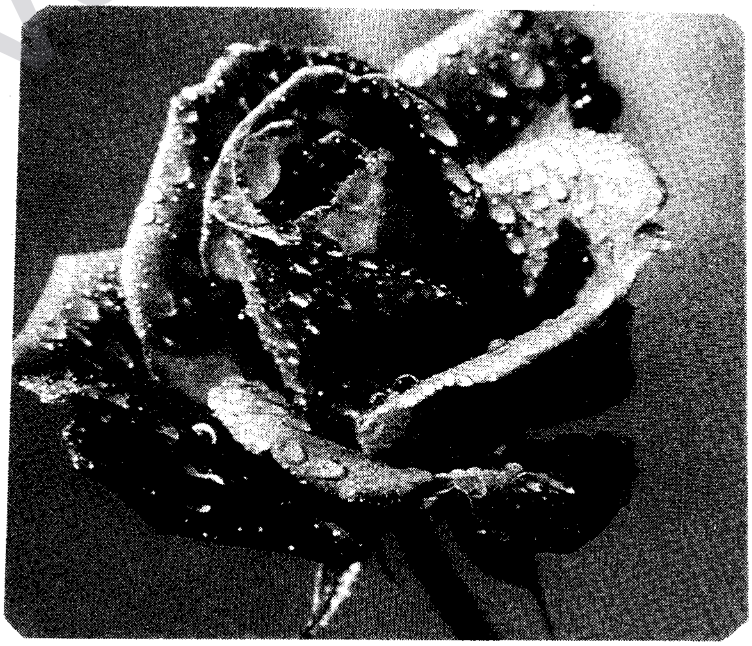

لە گەڵ دەستپێکردنی بەهاردا گەلی کورد لە تەواوی کوردستان یادی جێژنێکی نەتەوایەتی پیرۆز دەکاتەوە کە جەژنی نەورۆزە. ساڵی تازە لەگەڵ وەرزی باران و رازانەوەی سروشت بە گوڵ و گوڵزار دەست پێدەکا.ئەو جەژنە سەرباری خۆشی و شادی، هەروەها هێمایەکە بۆ راپەڕین و بەگژهاتنەوەی زوڵم و زۆرداری. گەلی کورد بە کەسایەتیبەکی وەک کاوەی ئاسنگەرکە توانی کەللەی ئەژدەهاکی زۆردار بپرژێنێ، ئەوەش بوو بە هێز و ئەز موونێک کە هەموو ساڵێ لەم ڕۆژەدا بە درێژایی مێژوو لە رووی جەلادە یەک لەدوای یەکەکانی کوردستان رابێ و تەخت و تاجیان تێکبشکێنێ .ئەمسالیش سالێک بەسەر نەورۆزی پاردا تێپەڕی کە لەم یادەدا گەلی کورد پێگە و بارەگای رژێمی ئەژدەهاکێکی وەک سەدامیان کردە سووتەمەنی ئاگری نەورۆزی پیرۆز.

لە یادی نەورۆزدا چەپکە نێرگزی بەر بنار و ڕەوە شاخەکان دەکەینە دیاری گەلەکەمان. بەو ئومێدەی لە نەورۆزی داهاتوودا سەرکەوتنی گەلەکەمان لە قۆناغێکی پڕ لە ئازادیدا هەنگاو بنێ.

www.arsivakurdi.org

بەهار و بیرەوەرییەکان

لەناو گەلەکەماندا وەرزی بەهار تایبەتمەندییەکی گەلێ لایەن دەگەیەنێ. بەهار سەرباری ئەوەی وەک وەرزێک کۆتایی بە سەرما و سەختی وەرزێک دێنێ، لە هەموولایەکەوە دەرفەت بە مرۆڤ دەبەخشێ بۆ ئەوەی بکەوێتە دنیای بیرکردنەوە و کارکردن. وەرزێکە شادی و خۆشی سروشت لە گیانی مرۆڤدا خۆشەویستە.

ئەم وەرزە لە لای ئێمەی کورد پڕە لە جەژن و یاد و ڕووداوی مێژوویی و کارەساتی دڵتەزێن. هەریەکە لەو یاد و ڕووداوانە ماناکانی ڕەگ و ریشەیان لە هەست و هۆشی مرۆڤی کورددا کوتاوە.

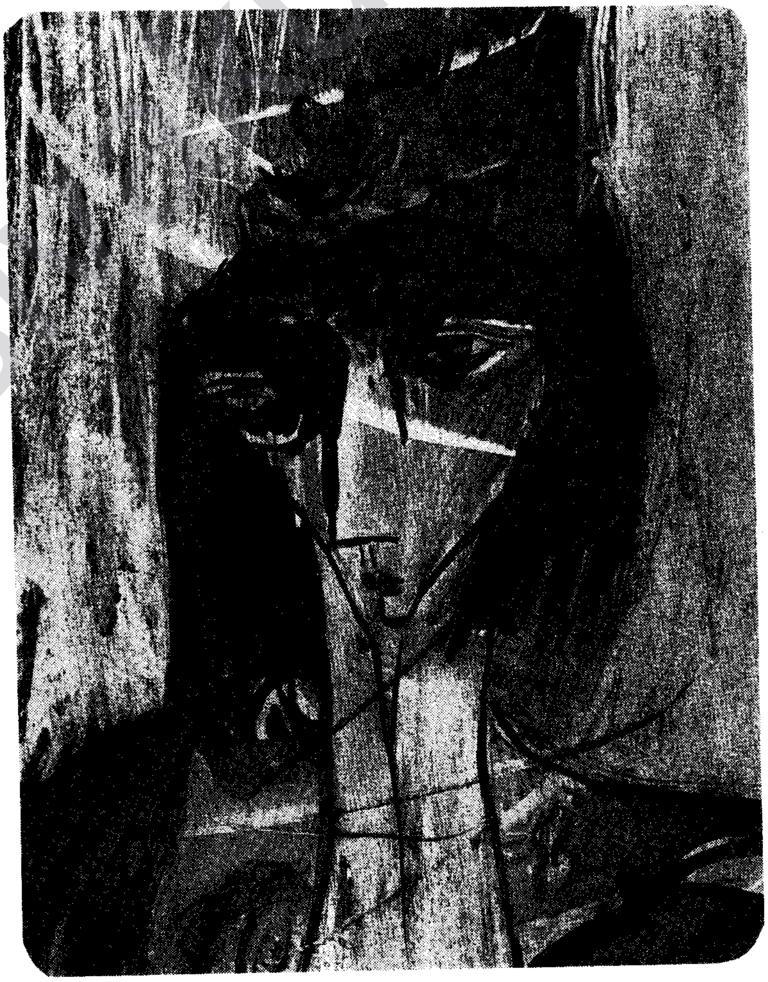

هاوکات لە سەرەتای بەهار یادێکی شیرین دەکەینەوە، کە هاوبەش لە گەڵ هەموو ئادەمیزادەکانی دنیا. ئەویش یادی «٨»ی مارس، ڕۆژی ژنانی دنیایە. لەم ڕۆژەدا ژنان ئەمەیان سەپاند کە وەک مرۆڤ ڕۆژێکی تایبەتیان هەبێ. تا سەرەتای سەدەی بیستەم هیچ یاسایەکیش دانی بە یەکسانی ژن و پیاو دانەدەنا. لەدوای شەڕی جیهانی دووەم لە ساڵی ١٩٤٨دا بۆ یەکەمجار وڵاتە یەکگرتووەکان بە ڕەسمی مافی یەکسانی ئافرەتیان لەگەڵ پیاودا ڕاگەیاند.

یەکێتی لاوانی کورد ـ سوێد بەو بۆنەیەوە لە دڵەوە پیرۆزبایی لە هەموو ئافرەتانی دنیا و دایکان و خوشکان و هاوسەرانی گەلەکەمان دەکات. کە لەم قوناغەدا ئافرەتی کورد وەک مرۆڤ بەرەورووی سەخترین ئەرک و کۆست دەبێتەوە. هەروەها کاتێ یادی ئەو ڕۆژە دەکەینەوە، ئێمە بە دڵسۆزییەوە دەڵێین ئافرەتانی کورد لە فیداکاریدا جێی ڕێز و نرخاندنێکی تایبەتین.

www.arsivakurd.org

ئێمە چی دەخوازین ؟

لە تەواوی ئەم دونیایەدا، لاوان وەک توێژێکی تایبەت لە هێندێ خاسلەت و حەوسەلەی تایبەتمەند لە گەڵ چین و توێژەکانی تر جودا دەکرێنەوە. جا گەر ئەوان وەک ئەندامێکی کۆمەڵ، ئەرک و کاریان هاوشانی خەڵکانی تر لە سەر شان بێت، ئەوە لە هەمان کاتیشدا وەک توێژێک نیاز، پێداویستی،مەیل، خولیا و خەونی مافی ڕەوای خۆیان هەیە. بۆیە پێویستە لە دیدی کەسایەتی و دەروونی(نەفسی) لە ئاستی خۆیان هەڵس وکەوتیان لەگەڵدا بکرێ. دیارە لە کۆمەڵگا و وڵاتە پێشکەوتووەکاندا ئەم سەرنجە دەدرێ بە لاوەکان و بە هەر شێوەیەک بێ، وەک پێویست ئەرک و ماف و پێداویستییەکانیان لە بەر چاو دەگیرێ.

بەڵام ئاخۆ بۆ ئێمەی لاوە ئاوارەکانی هەندەران تا ئێرۆ هەوڵ بۆ کارێکی ئەوتۆ دراوە کە شایانی باس بێت ؟ بێجگە لەمەش، گەر لە لایەن بەرپرسانی ئەم کارە ئاوڕ نەدراوەتەوە، ئاخۆ ئێمە وەکو لاوانی کوردی دانیشتووی سوێد، دەسپێشخەرییەک یا خود هەوڵێکی ئەوتۆمان داوە تا بە کۆمەکی و هاریکاری یەکتری بتوانین زەمینەی زەمانێکی هاوبەش و هاونیاز بۆخۆمان بدۆزینەوە تا کەسایەتی و ماف و ئەرکی خۆمان پەیرەو بکەین ؟

هەرچەندە تاک و تەرا هەوڵ و کاری کەم و زۆر کراوە، بەڵام ئەو هەوڵانە لەو ئاستەدا نەبووە تا بکارێ ئاستەنگەکان لاببا و بتوانێ ئاڵقەیەکی بەهێزی پێوەندی لە نێوانماندا دروست بکات. هەڵبەتە، ئەم ئەرک و کارە لە پێشڕا خەمی خودی لاوەکانە و هەر خۆشیان دەبێ هەنگاوی بۆ بنێن.

جا بۆیە دوایی گفتگۆ و بۆچوون گۆڕینەوە لە نێوان هێندێ لەو لاوانە بەو دەرئەنجامە گەیشتین، کە ڕەنگبێ گۆڤارێک بتوانێ بەشێک لەو ئەرکە گرینگانە وەئەستۆ بگرێ. بەڵام بۆ گۆڤار ؟

گەر گۆڤارێک لە باریدابێ تا ڕادەیەک زمان حاڵی لاوان بێ و بتوانێ لە بەڕێوەبردنی ئەرکەکانیدا سەرکەوتوو بێت و لە ئاستی داخوازییەکانیدا بێت، دەتوانێ ببێتە بە :

- زمانێکی هاوبەش لە نێوانی هەموو لاوەکاندا.
- بۆ ڕەنگدانەوەی خواست و نیاز، گیروگرفت و ئەزموونی لاوان ئاوێنەیەک بێت.
- ئاوەندێک بێ بۆ بەهێز کردنی پێوەندی لاوانی هەرچوارپارچەکەی کوردستان لە سوێد و تەنانەت دەرەوەی سوێدیش.
- مەکۆیەک بێ بۆ ناسینی ئامادەباشی و بەهرە و توانستی لاوان و بۆ ڕسکان و هاندانیان و گەلاڵە کردنی ئەو توانایانە.
- مەکۆیەک بێ بۆ ئاگادار کردنەوەی یەکتر سەبارەت بە چالاکییە جۆراوجۆرەکان لە هەموو بوارەکاندا.
- بە کورتی چەندا سودی تر کە گۆڤارێک دەتوانێ بیرەخسێنێ.

□ □

لەم ڕوانگانەی سەرێ بڕیاردرا کە ئەم گۆڤارە بخەینە بەر دەستی ئێوە. بەڵام با لە نوێژەندا ئەم ڕاستییانەشتان لەبەر چاو بێ کە :

- ئێمە وەکو یەکێتی لاوان توانای لەباربوومان بریتییە لە هەوڵ و کۆشش و بەرهەمی هەمووتان. ئەگەر ئێوە تواناتان نەخەنە کار و هاریکاریتان دەستی لاواز بێ، ئەم گۆڤارە ناتوانێ لە ئاست ئەو ئەرک و مەبەستانەی کە بۆی دیاریکراوە هەنگاو بنێ و ببێتە دەربڕی نیاز و ویستەکانمان کە ئێمە و ئێوە ئاواتەخوازییانین.

کاتێ "دیدار" دەبێتە هەوڵێکی پیرۆز و بەجێ کە ئێوە بەرهەم و تاقیکردنەوەکانتان تێیدا ڕەنگبداتەوە و وەڵامی خواستی کەسایەتیتان بێت. هەر بۆیە دەخوازین : وتار، نامە، تاقیکردنەوەی پێگەیشتوو و باش و خراپەکانی خۆتان، دەردی دڵ و هەست و سۆز و هەموو پێشنیار و ڕەخنەکانتان لە قاوغی ئەم مەبەستانەوە بنێرن.

سەدان میلیش لە هەنگاوێکدا دەست پێدەکات. لەسەرەتادا هەر هەوڵێک بە گوێرەی پێویست دەست پێناکات. دەبا مافە ڕەواکەمان بکەینە دروشمی ئامانجێک بۆ گەیشتن بە داخوازەکانمان.

□ □

www.arsivakurdi.org

لەم ژمارەیەدا :

«کۆمەڵایەتی»

- ئێمە چی دەخوازین ؟
- لاوان لە نێوان دوو ڕێیانەدا
- نەوەی نوێ
- لاوانی سوێد لە ئاوێنەی ئاماردا

«هــــونــەر»

- چەند شێعر
- کورتە چیرۆکێک

«کـــچـان»

- کیژی کـــورد
- ئێمە ناتوانین و نابێ واین !!

«کەلتـــووری»

- ژیـــانی پیرەمێرد
- کـــورد و ئیسلام

«دیدار»

یەکێتی لاوانی کورد ـ سوید دەریدەکات.
بەرپرسیاری گۆڤار: « شەماڵ»

"دیدار"لە ساڵدا ٦ ژمارەبڵاودەکاتەوە. ئەو گۆڤارە تایبەت بە لاوانە و بە دوو دیالێکتی کرمانجی خواروو و سەرو بڵاو دەبێتەوە.

"دیدار" شوێنێکە بۆ رەنگدانەوە و بڵاو کردنەوەی بیرو رای لاوان .

بەرهەمەکانی خۆتان(وتار، چیرۆک، نامە، تەجروبە و بیرەوەرێکانتان، وێنە و تابلۆ، خشتک و پرسیار، هەواڵی چالاکێکان و کاریکەتۆر و ...... بابەتی دیکەی خۆتانمان بۆ بنێرن. هەمرو ئەندامێکی یەکێتی لاوان بۆی هەیە ببێتە بە پەیامنێر و نووسەر و هاوکاری "دیدار".ئەو کەسانەی حەزیان لەو هاوکارییەیە، تکایە پێوەندیمان پێوە بکرن.ناو و نیشانی گۆڤارەکە:

Didar
Kurdiska Ungdumsförbund
BOX 49090
100 28 Stockholm
Sweden

www.arsivakurdi.org

دیدار ١

ئاپریلی ١٩٩٢